

RAPORT ROCZNY 2012

GRUPY KAPITAŁOWEJ

BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.

MARZEC 2013

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR**	
	2012	2011	2012	2011
Przychody z tytułu odsetek	2 076 259	1 927 390	497 474	465 542
Przychody z tytułu prowizji	707 240	752 733	169 456	181 815
Zysk (strata) brutto	1 239 535	921 478	296 994	222 574
Zysk (strata) netto	970 132	736 413	232 445	177 873
Całkowite dochody	1 307 831	702 061	313 358	169 576
Zmiana stanu środków pieniężnych	500 140	(2 257 607)	119 834	(545 303)
Aktywa razem	43 508 763	42 278 198	10 642 523	9 572 133
Zobowiązania wobec banków	2 356 429	6 011 378	576 398	1 361 026
Zobowiązania wobec klientów	26 852 165	24 095 847	6 568 212	5 455 499
Kapitał własny	7 391 415	6 444 481	1 807 988	1 459 084
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	127 841	118 330
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	56,57	49,32	13,84	11,17
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	7,42	5,64	1,78	1,36
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję (w zł /EUR)	7,42	5,64	1,78	1,36
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/EUR)*	5,79	2,76	1,42	0,62

*Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: zadeklarowanej dywidendy z podziału zysku za 2012 rok oraz wypłaconej w 2012 roku dywidendy z podziału zysku za 2011 rok.

**Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2012 roku – 4,0882 zł (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 4,4168 zł); pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca 2012 roku – 4,1736 zł (2011 roku: 4,1401 zł).

ROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.
ZA ROK OBROTOWY KOŃCZĄCY SIĘ 31 GRUDNIA 2012 ROKU

MARZEC 2013

SPIS TREŚCI

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	7
Skonsolidowane zestawienie całkowitych dochodów	8
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	9
Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym.....	10
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	11
Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	12
1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej	12
2. Znaczące zasady rachunkowości	13
3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	27
4. Wynik z tytułu odsetek	28
5. Wynik z tytułu prowizji	29
6. Przychody z tytułu dywidend	29
7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	29
8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	30
9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	30
10. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	31
11. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	31
12. Wynik z tytułu zbycia aktywów niefinansowych	31
13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	32
14. Podatek dochodowy	32
15. Zysk przypadający na jedną akcję	33
16. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach	33
17. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	34
18. Należności od banków	34
19. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	34
20. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	36
21. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	37
22. Pozostałe inwestycje kapitałowe	37
23. Należności od klientów	40
24. Rzeczowe aktywa trwałe	42
25. Wartości niematerialne	43
26. Test utraty wartości dla wartości firmy	43
27. Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	44
28. Inne aktywa	47
29. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	47
30. Zobowiązania wobec banków	47

31. Zobowiązania wobec klientów _____	48
32. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych _____	48
33. Rezerwy _____	49
34. Inne zobowiązania _____	49
35. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności _	50
36. Kapitały _____	50
37. Transakcje repo oraz reverse repo _____	52
38. Wartość godziwa _____	53
39. Zobowiązania warunkowe _____	58
40. Aktywa stanowiące zabezpieczenie _____	59
41. Działalność powiernicza _____	60
42. Leasing operacyjny _____	60
43. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych _____	61
44. Jednostki powiązane _____	61
45. Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku _____	63
46. Świadczenia na rzecz pracowników _____	64
47. Zdarzenia po dacie bilansowej _____	68
48. Zarządzanie ryzykiem _____	68

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Za okres	2012	2011
w tys. zł	Nota		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	4	2 076 259	1 927 390
Koszty odsetek i podobne koszty	4	(587 978)	(493 036)
Wynik z tytułu odsetek	4	1 488 281	1 434 354
Przychody z tytułu opłat i prowizji	5	707 240	752 733
Koszty z tytułu opłat i prowizji	5	(108 382)	(109 563)
Wynik z tytułu prowizji	5	598 858	643 170
Przychody z tytułu dywidend	6	6 493	5 688
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7	371 993	302 917
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	8	279 451	30 142
Pozostałe przychody operacyjne	9	34 834	53 254
Pozostałe koszty operacyjne	9	(53 264)	(42 966)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	9	(18 430)	10 288
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	10	(1 364 951)	(1 372 006)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	11	(64 683)	(60 016)
Wynik z tytułu zbycia aktywów niefinansowych	12	84	2 073
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	13	(58 101)	(76 809)
Zysk operacyjny		1 238 995	919 801
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		540	1 677
Zysk brutto		1 239 535	921 478
Podatek dochodowy	14	(269 403)	(185 065)
Zysk netto		970 132	736 413
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	15	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	15	7,42	5,64
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	15	7,42	5,64
W tym:			
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej		970 132	736 413
Zysk netto należny udziałowcom nie sprawującym kontroli		-	-

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-94 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane zestawienie całkowitych dochodów

	Za okres	2012	2011
<i>w tys. zł</i>	<i>Nota</i>		
Zysk netto		970 132	736 413
Pozostałe całkowite dochody:			
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (netto)	16	340 085	(37 446)
Różnice kursowe		(2 386)	3 094
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		337 699	(34 352)
Całkowite dochody ogółem		1 307 831	702 061
W tym:			
Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej		1 307 831	702 061
Całkowite dochody należne udziałowcom nie sprawującym kontroli		-	-

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-94 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

<i>w tys. zł</i>	Stan na dzień	31.12.2012	31.12.2011
	Nota		
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	1 357 308	979 616
Należności od banków	18	1 461 901	548 256
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	6 838 483	5 805 044
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	15 003 003	17 625 355
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	21	15 110	57 945
Pozostałe inwestycje kapitałowe	22	19 921	24 912
Należności od klientów	23	16 221 412	14 719 473
Rzeczowe aktywa trwałe	24	409 916	457 929
Wartości niematerialne	25	1 379 931	1 292 067
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	27	221 488	338 757
bieżące		2 702	3 436
odroczone		218 786	335 321
Inne aktywa	28	567 736	403 182
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	29	12 554	25 662
Aktywa razem		43 508 763	42 278 198
PASYWA			
Zobowiązania wobec banków	30	2 356 429	6 011 378
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	5 846 404	4 840 447
Zobowiązania wobec klientów	31	26 852 165	24 095 847
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	32	-	25 336
Rezerwy	33	28 656	34 914
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	27	55 343	72 921
bieżące		55 343	72 921
Inne zobowiązania	34	978 351	752 874
Zobowiązania razem		36 117 348	35 833 717
KAPITAŁY			
Kapitał zakładowy	36	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	36	3 011 380	3 009 396
Kapitał z aktualizacji wyceny	36	257 791	(82 294)
Pozostałe kapitały rezerwowe	36	2 637 066	2 264 082
Zyski zatrzymane		962 540	730 659
Kapitały razem		7 391 415	6 444 481
Pasywa razem		43 508 763	42 278 198

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-94 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontrolą	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2012 roku	522 638	3 009 396	(82 294)	2 264 082	730 659	-	6 444 481
Całkowite dochody ogółem	-	-	340 085	(2 386)	970 132	-	1 307 831
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(360 897)	-	(360 897)
Transfer na kapitały	-	1 984	-	375 370	(377 354)	-	-
Stan na 31 grudnia 2012 roku	522 638	3 011 380	257 791	2 637 066	962 540	-	7 391 415

Nota: 16, 36

<i>w tys. zł</i>	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie- sprawujące kontrolą	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2011 roku	522 638	3 031 149	(44 848)	2 248 707	735 289	-	6 492 935
Całkowite dochody ogółem	-	-	(37 446)	3 094	736 413	-	702 061
Wycena programu nagród kapitałowych, w tym:	-	-	-	(3 142)	-	-	(3 142)
zmiana wyceny	-	-	-	(6 336)	-	-	(6 336)
odroczonego podatku dochodowego	-	-	-	3 194	-	-	3 194
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(747 373)	-	(747 373)
Transfer na kapitały	-	(21 753)	-	15 423	6 330	-	-
Stan na 31 grudnia 2011 roku	522 638	3 009 396	(82 294)	2 264 082	730 659	-	6 444 481

Nota: 16, 36, 46

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-94 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Za okres	2012	2011
<i>w tys. zł</i>			
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Zysk netto		970 132	736 413
II. Korekty do uzgodnienia zysku netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		405 649	(2 081 316)
Bieżący i odroczony podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym		269 403	185 065
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		(540)	(1 677)
Amortyzacja		64 683	60 016
Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		58 100	75 873
Zmiana stanu rezerw		45 020	936
Wynik z tytułu odsetek		(1 488 281)	(1 434 354)
Wynik ze sprzedaży inwestycji		(75)	(917)
Odsetki otrzymane		1 924 893	1 493 002
Odsetki zapłacone		(586 285)	(491 698)
Inne korekty		(20 013)	(175 336)
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej		266 905	(289 090)
Zmiana stanu aktywów operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(356 735)	(6 454 074)
Zmiana stanu należności od banków		(790 557)	1 697 415
Zmiana stanu należności od klientów		(1 653 177)	(2 398 160)
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		3 200 122	(4 220 810)
Zmiana stanu inwestycji kapitałowych		1 792	(531)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		(1 035 938)	(1 760 023)
Zmiana stanu aktywów przeznaczonych do sprzedaży		(3 667)	(18 308)
Zmiana stanu innych aktywów		(75 310)	246 343
Zmiana stanu zobowiązań operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		495 479	4 661 848
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(3 417 567)	2 596 960
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		2 755 018	231 967
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		(25 325)	13 802
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		1 005 957	2 036 010
Zmiana stanu innych zobowiązań		177 396	(216 891)
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		1 375 781	(1 344 903)
Podatek dochodowy zapłacony		(250 243)	(97 364)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 125 538	(1 442 267)
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(32 144)	(55 917)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		3 593	8 674
Nabycie wartości niematerialnych		(86 851)	(22 406)
Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		15 760	-
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		43 372	70
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(56 270)	(69 579)
C. Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Dywidendy wypłacone		(360 897)	(747 373)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		593	141 647
Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		(192 778)	(163 577)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(553 082)	(769 303)
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		(16 046)	23 542
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		500 140	(2 257 607)
F. Środki pieniężne na początek okresu		1 044 182	3 301 789
G. Środki pieniężne na koniec okresu (patrz nota 43)		1 544 322	1 044 182

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 12-94 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej Grupą).

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investments Corporation, podmiot zależny od Citibank N.A.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi:

- działalność maklerską,
- usługi leasingowe,
- działalność inwestycyjną.

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		31.12.2012	31.12.2011
Jednostki konsolidowane metodą pełną			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
Jednostki wyceniane metodą praw własności			
Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments II S.a.r.l.	Luksemburg	100,00	100,00
Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A. w likwidacji	Poznań	-	100,00

Dane finansowe jednostek zależnych nieobjętych konsolidacją metodą pełną są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Na dzień 31 grudnia 2012 roku stanowią one 0,04% aktywów Grupy (31 grudnia 2011 roku: 0,2%) oraz 0,1% zysku netto Grupy (31 grudnia 2011 roku: 0,1%) bez uwzględnienia eliminacji transakcji wewnątrzgrupowych.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 14 marca 2013 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Ponadto, roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe jednostki dominującej zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszej notce, za wyjątkiem zasady ujmowania i wyceny inwestycji kapitałowych w jednostki zależne i stowarzyszone, opisanej w notce 2 do rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 14 marca 2013 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku. Porównywalne dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, z wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu (kredyty i pożyczki, zobowiązania finansowe inne niż wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” i związane z jego wdrożeniem zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnienie informacji” – W listopadzie 2009 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który wprowadza zmiany w stosunku do MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych. Kluczowa zmiana to klasyfikacja aktywów finansowych do dwóch kategorii – wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Standard będzie obowiązywał od 1 stycznia 2015 roku z możliwością wcześniejszego zastosowania.

Grupa jest w trakcie oszacowywania wpływu zastosowania standardów oczekujących na zatwierdzenie przez Unię Europejską.

Dodatkowo standardy, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale nie weszły w życie:

- MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” – Standard opublikowany został w maju 2011 roku i będzie obowiązywał od 1 stycznia 2013 roku z możliwością wcześniejszego zastosowania. Definiuje on wartość godziwą, ustala ramy dla wyceny w wartości godziwej oraz określa wymagania co do ujawnień dla wycen według wartości godziwej;
- MSR 19 (2011) „Świadczenia pracownicze” – Standard będzie obowiązywał od 1 stycznia 2013 roku. Zmiany wymagają, aby zyski i straty aktuarialne były ujmowane bezpośrednio w pozostałych całkowitych dochodach eliminując możliwość ujmowania wszystkich zmian zobowiązań z tytułu określonych świadczeń w wyniku finansowym, co jest aktualnie dozwolone zgodnie z MSR 19.

Grupa nie oczekuje, że powyższe zmiany i nowy standard będą miały istotny wpływ na sprawozdanie finansowe.

Inne standardy, zmiany do obowiązujących standardów oraz interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej ostatnio przyjęte lub oczekujące na przyjęcie nie mają związku z działalnością Grupy albo ich wpływ na sprawozdanie finansowe nie byłby istotny.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Podstawy konsolidacji

W skład jednostek podporządkowanych wchodzi jednostki zależne i stowarzyszone.

Jednostki zależne - definicja

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Bank. Jednostki kontrolowane to jednostki, w odniesieniu do których Bank pośrednio lub bezpośrednio ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z działalności danej jednostki. Kontrola zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania, w tym warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje i rozrachunki na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Eliminacji podlegają również istotne niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy spółkami z Grupy.

Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione tam, gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności we wszystkich istotnych obszarach z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Jednostki zależne, które nie są konsolidowane metodą pełną ze względu na nieistotność ich sprawozdań finansowych w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy, wykazywane są z zastosowaniem metody praw własności.

Jednostki stowarzyszone - definicja

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Bank pośrednio lub bezpośrednio wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej

liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności. W początkowym ujęciu udziały w jednostkach stowarzyszonych wykazuje się według ceny nabycia. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości) określoną w dniu nabycia.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niezabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Waluty obce

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany.

Dla przeliczenia walut obcych stosuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia sprawozdania z sytuacji finansowej.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł		31 grudnia 2012	31 grudnia 2011
1	USD	3,0996	3,4174
1	CHF	3,3868	3,6333
1	EUR	4,0882	4,4168

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- składniki aktywów lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- pozostałe zobowiązania finansowe.

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie klasyfikowała aktywów do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

Grupa dokonuje klasyfikacji aktywów finansowych do poszczególnych kategorii w dacie początkowego ujęcia.

- (a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria obejmuje (i) aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu oraz (ii) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub, w przypadku aktywów finansowych, jeżeli został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji kierownictwa jednostki. Do kategorii „Przeznaczone do obrotu” Grupa zalicza wszystkie instrumenty pochodne oraz wybrane dłużne papiery wartościowe.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa udziela klientowi finansowania w celu innym niż wygenerowanie przez Grupę krótkoterminowych zysków z tytułu obrotu tymi pożyczkami lub należnościami. Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nie notowane na aktywnym rynku.

(c) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kategoria „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe, które (i) zostały zaklasyfikowane przez jednostkę do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia lub (ii) nie zostały zakwalifikowane do żadnej z pozostałych kategorii aktywów. Do kategorii tej Grupa klasyfikuje wybrane dłużne i kapitałowe papiery wartościowe.

(d) Pozostałe zobowiązania finansowe

Kategoria „Pozostałe zobowiązania finansowe” obejmuje zobowiązania finansowe niezakwalifikowane do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientów.

Ujmowanie i wyłączenie

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży ujmują się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Grupa odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, z wyjątkiem pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej

stopy procentowej oraz inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Zobowiązania finansowe po początkowym ujęciu są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej.

Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmują się odpowiednio w przychodach lub kosztach. Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży ujmują się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, z wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych dotyczących pieniężnych aktywów i zobowiązań, do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmują się w rachunku zysków i strat. Jednakże odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmują się w rachunku zysków i strat. Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Wartość godziwa akcji i udziałów w jednostkach innych niż zależne i stowarzyszone notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), inwestycje takie wykazuje się w cenie nabycia skorygowanej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa jest stroną umów leasingu, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków składniki aktywów przez uzgodniony okres.

W przypadku umów, na mocy których Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i pożytki wynikające z posiadania składników aktywów będących przedmiotem umowy leasingu, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Grupa ujmuje natomiast należność z tytułu leasingu finansowego w wartości równej inwestycji leasingowej netto.

Przychody odsetkowe od umów leasingu finansowego rozliczane są metodą efektywnej stopy procentowej w celu odzwierciedlenia stałej w danym okresie stopy zwrotu na inwestycji leasingowej netto.

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w pozostałych jednostkach

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane co do zasady zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa przeznaczone do obrotu, a o wartości ujemnej – jako zobowiązania przeznaczone do obrotu.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednocześniej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych.

Konsolidacja sald rachunków

Grupa oferuje swoim klientom usługi zarządzania środkami finansowymi polegające na konsolidacji sald rachunków bankowych w ramach struktury rachunków powiązanych (tzw. cash-pooling). Operacje tego typu polegają na konsolidacji (netowaniu) sald dodatnich i ujemnych rachunków bieżących uczestników produktu na wyznaczonym rachunku podmiotu zarządzającego rozliczeniami. Operacja konsolidacji przeprowadzana jest na koniec dnia roboczego, natomiast następnego dnia roboczego dokonywane są przelewy zwrotne przywracające stan rachunków do sytuacji sprzed konsolidacji. Transakcje konsolidacyjne prezentowane są w ujęciu netto tylko jeśli spełniają warunki MSR 39 dotyczące wyłączenia składników aktywów i zobowiązań finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Salda należności transakcji prezentowanych w ujęciu brutto, wykazywane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Należności od klientów”, zaś salda zobowiązań jako depozyty.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży

Grupa dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Jednocześnie ujmowane są po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmuje się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Utrata wartości aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu

Grupa dokonuje podziału składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy). Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymania warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłacaniem odsetek lub należności głównej;
- przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub

- obserwacji danych wskazujących na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
  - negatywnych zmian dotyczących statusu płatności pożyczkobiorców w grupie, lub
  - krajowej lub lokalnej sytuacji gospodarczej, która ma związek z niespłacaniem aktywów w grupie.

Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe

Grupa tworzy odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe ('IBNR' – ang. *incurred but not reported*). Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR odzwierciedlają poziom strat kredytowych oszacowany na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyk ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia odpisów IBNR, które zostały poniesione przez Grupę na dzień bilansowy, lecz dla których Grupa nie jest jeszcze w stanie zidentyfikować ekspozycji z utratą wartości. Procesem wyliczania odpisu z tytułu utraty wartości IBNR objęte są wszystkie należności, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości lub mimo stwierdzenia przesłanek indywidualna ocena pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego. Odpisy z tytułu utraty wartości IBNR liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupy odpisy z tytułu utraty wartości na poniesione niezidentyfikowane ryzyko kredytowe prezentacyjnie pomniejsza wartość ekspozycji kredytowych.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie istotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywaną do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie nieistotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Odpisy z tytułu utraty wartości na należności od banków i klientów, odpisy z tytułu trwałej utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów. Natomiast rezerwy na zobowiązania warunkowe wykazywane są w pasywach w pozycji „Rezerwy”.

Kredyty uznane za nieściągalne (tj. takie, dla których Grupa nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych oraz które na podstawie oddzielnych przepisów podatkowych spełniły warunki niezbędne do zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodu lub które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem) są na podstawie decyzji Grupy spisane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne”..

Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte w kapitale własnym w wysokości różnicy między ceną nabycia skorygowaną o późniejsze spłaty i amortyzację a wartością godziwą, uwzględniając poprzednie odpisy z tytułu utraty wartości, przenosi się do rachunku zysków i strat. Strat z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży nie podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat. Strat z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat, jeśli w późniejszych okresach wartość godziwa instrumentu dłużnego wzrośnie i wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

Na kategorię aktywów finansowych wycenianych według kosztu w sprawozdaniu finansowym Grupy składają się akcje i udziały w jednostkach innych niż podporządkowane, sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej (np. ze względu na brak notowań). Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości takich inwestycji kapitałowych, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Strat z tytułu utraty wartości akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej, nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wartości bilansowe aktywów Grupy innych niż aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz innych niż wartość firmy, w tym w szczególności składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalna w przypadku aktywów innych niż aktywa finansowe jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, z wyłączeniem wartości firmy, podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości innych aktywów może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

W przypadku jednostek stowarzyszonych wartość firmy jest zawarta w wartości bilansowej inwestycji w jednostce stowarzyszonej.

Zyski i straty ze zbycia jednostki zależnej lub stowarzyszonej uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

Wartość firmy powstała w wyniku przejęć sprzed 31 marca 2004 roku, to jest dnia wejścia w życie MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, została obliczona zgodnie z poprzednio stosowanymi standardami rachunkowości jako różnica między kosztem przejęcia jednostki a wartością aktywów netto przejmowanej jednostki na dzień przejęcia.

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne (z wyłączeniem wartości firmy)

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2012 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Budynki i budowle	1,5%-4,5%
Środki transportu	14,0%-20,0%
Komputery	34,0%
Wypożyczenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0%-20,0%
Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowego systemu operacyjnego, do którego stosuje się stawkę 20%)	34,0%
Pozostałe wartości niematerialne	20,0%
Inwestycje w obcych środkach trwałych – zgodnie z okresem trwania umowy najmu	

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej aktywów trwałych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z niezakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego

środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe obejmują także prawa użytkowania wieczystego gruntów.

Środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego lub wartości niematerialnej jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeśli wartość bilansowa przewyższa wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości zaklasyfikowane przez Grupę jako inwestycyjne prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako element rzeczowych aktywów trwałych. Grupa stosuje do ich wyceny model wartości godziwej. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych jest ustalana na podstawie wyceny nieruchomości sporządzonej przez niezależnych rzeczoznawców. Zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w rachunku zysku i strat.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszeregowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego, premię w ramach planu premiowego obowiązującego w danym obszarze lub uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Premie i nagrody przyznawane są po zakończeniu okresu, za który oceniane są wyniki.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze są ujmowane jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Płatności w formie akcji

Pracownicy mogą także uczestniczyć w programach świadczeń kapitałowych. W ramach tych programów pracownikom oferowane są nagrody w formie opcji na zakup akcji Citigroup (program opcji pracowniczych - SOP), a także nagrody w formie „akcji odroczonych” (program akumulacji kapitału - CAP). Programy te traktowane są jako programy rozliczane w środkach pieniężnych. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Koszty programu określone są przy użyciu modelu wyceny. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa jest początkowo ustalana na dzień przyznania nagrody, a następnie na każdy dzień sprawozdawczy, aż do całkowitego rozliczenia. Łączną wartość kosztów ujętych na dany dzień sprawozdawczy stanowi iloczyn wartości godziwej opcji lub akcji odroczonej na dzień sprawozdawczy i części uprawnienia uznanego za nabyte w tym okresie.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Grupa gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne, których wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w podmiotach Grupy, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do odprawy. Pracownikom, z którymi została zawarta umowa o pracę na podstawie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, przysługuje ponadto nagroda za wieloletnią pracę. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w pasywach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Rezerwy na przyszłe koszty odpraw emerytalnych oraz nagród za wieloletnią pracę obliczane są metodą aktuariálną. Wycena aktuariálna tych rezerw jest okresowo aktualizowana.

Programy określonych składek

Ponadto Grupa stwarza możliwość uczestnictwa pracowników w programie emerytalnym, opisanym szczegółowo w notce 46. Za pracowników uczestniczących w programie Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia Grupa nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności, zatem zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” jest to program określonych składek. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Rezerwy

Rezerwy są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona po spełnieniu następujących warunków: (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) restrukturyzacja już się rozpoczęła albo została publicznie ogłoszona; (iii) kwota rezerwy może być wiarygodnie oszacowana. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Kapitały

Kapitały i fundusze własne wykazywane są według wartości nominalnej, z wyjątkiem funduszu z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, który wykazywany jest z uwzględnieniem wpływu odroczonego podatku dochodowego.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustala się z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny oraz zasady memoriału i współmierności przychodów i kosztów. Do wyniku finansowego zaliczane są wszystkie osiągnięte przychody i koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Grupa dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Grupy.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne

premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Odsetki karne wynikające z ekspozycji z tytułu podatku dochodowego ujmowane są w „Pozostałych przychodach operacyjnych” lub w „Pozostałych kosztach operacyjnych” w rachunku zysków i strat.

Przychody i koszty z tytułu prowizji, opłaty bankowe

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Prowizje klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

Prowizje za wykonanie usługi i znaczącej czynności zaliczane są do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi lub jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji.

W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Grupa pośredniczy w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Przychody z tytułu wynagrodzenia Grupy za dystrybucję ujmowane są w przychodach w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy ponieważ Grupa nie jest zobowiązana do świadczenia istotnych usług po dokonaniu sprzedaży.

Ponadto w przypadku niektórych produktów, Grupa ma prawo do dodatkowego wynagrodzenia stanowiącego udział w zysku osiągniętym przez zakład ubezpieczeń na danym produkcie i rozpoznaje przychód z tego tytułu na zasadzie memoriałowej.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności przychody i koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z przetwarzaniem danych na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat z wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach.

Rezerwa na podatek odroczony jest kalkulowana przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej łącznie. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment jest dającym się wyodrębnić obszarem działalności Grupy, w ramach którego następuje albo dystrybucja towarów lub świadczenie usług (segment branżowy), albo dystrybucja towarów lub świadczenie usług w określonym środowisku ekonomicznym (segment geograficzny). Segment działalności podlega określonym ryzykom, jak również wiąże się z występowaniem korzyści, które są właściwe wyłącznie dla danego segmentu. Za wzór sprawozdawczy stosowany do segmentów przyjęto podział branżowy, ponieważ ryzyko i stopy zwrotu wynikają z różnic pomiędzy produktami. Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej oraz bankowości detalicznej. Szczegółowe informacje na temat segmentów przedstawiono w notce 3.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów oraz wyniku segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości Grupy.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się składniki aktywów lub grupy aktywów wraz z bezpośrednio powiązanymi z nimi zobowiązaniami, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie składniki aktywów lub grupy aktywów dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży i aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu został rozpoczęty. Ponadto, taki składnik aktywów (lub grupa) jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów (lub grupy) do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Aktywa te nie podlegają amortyzacji.

Wartości szacunkowe

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji;
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Najważniejszym parametrem niepochodzącym z aktywnego rynku i wykorzystywanym przez Grupę do wyceny instrumentów finansowych jest komponent ryzyka kontrahenta. Grupa dokonuje dodatkowego

oszacowania poziomu tego ryzyka występującego w zawartych z klientami transakcjach na instrumentach pochodnych, w tym opcjach walutowych. Oszacowanie to zostało przeprowadzone na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen instrumentów pochodnych z tego dnia i z uwzględnieniem oceny ryzyka na ten dzień. Grupa regularnie monitoruje poziom ryzyka związanego z zawartymi transakcjami na instrumentach pochodnych. Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są: (i) zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane między innymi z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych, (ii) zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów. Biorąc pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, istnieje niepewność w zakresie dokonanych szacunków.

Utrata wartości kredytów

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest ocena, czy zaistniały obiektywne przesłanki świadczące o utracie wartości ekspozycji kredytowych. Jeśli tak, dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a oszacowaną wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danej ekspozycji kredytowej. Aktywa finansowe, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości na poziomie indywidualnym lub mimo stwierdzenia przesłanek indywidualna ocena składnika aktywów pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego, Grupa objęła analizą statystyczną.

Określenie przesłanek utraty wartości oraz wyliczenie bieżącej wartości szacowanych przepływów pieniężnych wymaga zastosowania przez Grupę szacunków. Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu utraty wartości należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby.

Utrata wartości aktywów dostępnych do sprzedaży

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek świadczących o utracie wartości aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, skumulowane straty ujęte dotychczas w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, chociaż składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek świadczących o utracie wartości instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi być rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Utrata wartości firmy

Grupa przeprowadziła test wartości firmy pod kątem utraty wartości na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2012 roku. Szacunku wartości firmy dokonano w oparciu o zapisy MSR 36 odnośnie określania wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Testy nie wykazały utraty wartości.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych zagwarantowanych zbiorowym układem pracy, takie jak nagrody jubileuszowe czy odprawy emerytalne, podlegają okresowemu oszacowaniu przez niezależnego aktuarusza.

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje również oszacowania poziomu rezerwy związanej z przyznanymi pracownikom nagrodami w formie opcji na akcje Citigroup. Kwota rezerwy określona jest w oparciu o metodologię opisaną w MSSF 2 przy użyciu modelu wyceny wartości opcji. Określenie

kwoty rezerwy wymaga zastosowania szacunków dotyczących między innymi oczekiwanego poziomu rotacji pracowników, oczekiwanej stopy dywidendy płaconej przez Citigroup oraz terminów realizacji opcji.

3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest o stawki bazujące na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i pasywów.

Bankowość Korporacyjna

W ramach segmentu Bankowości Korporacyjnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej, segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usług maklerskich i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto, segment oferuje szeroki zakres usług bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usług doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produktów i usług finansowych klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, szerokiej oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej, Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres	2012			2011		
<i>w tys. zł</i>	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
Wynik z tytułu odsetek	715 122	773 159	1 488 281	670 096	764 258	1 434 354
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(8 956)	8 956	-	8 556	(8 556)	-
przychody wewnętrzne	-	8 956	8 956	8 556	-	8 556
koszty wewnętrzne	(8 956)	-	(8 956)	-	(8 556)	(8 556)
Wynik z tytułu prowizji	250 901	347 957	598 858	307 411	335 759	643 170

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

Za okres	2012			2011		
<i>w tys. zł</i>	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
Przychody z tytułu dywidend	2 779	3 714	6 493	1 314	4 374	5 688
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	335 731	36 262	371 993	271 932	30 985	302 917
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	279 451	-	279 451	30 142	-	30 142
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	8 605	(27 035)	(18 430)	35 121	(24 833)	10 288
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(628 024)	(736 927)	(1 364 951)	(595 802)	(776 204)	(1 372 006)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(30 106)	(34 577)	(64 683)	(27 140)	(32 876)	(60 016)
Wynik z tytułu zbycia aktywów niefinansowych	54	30	84	105	1 968	2 073
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(28 111)	(29 990)	(58 101)	20 110	(96 919)	(76 809)
Zysk operacyjny	906 402	332 593	1 238 995	713 289	206 512	919 801
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	540	-	540	1 677	-	1 677
Zysk brutto	906 942	332 593	1 239 535	714 966	206 512	921 478
Podatek dochodowy			(269 403)			(185 065)
Zysk netto			970 132			736 413

Stan na dzień	31.12.2012			31.12.2011		
<i>w tys. zł</i>	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
Aktywa, w tym:	37 764 514	5 744 249	43 508 763	36 666 378	5 611 820	42 278 198
aktywa wyceniane metodą praw własności	15 110	-	15 110	57 945	-	57 945
aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	-	12 554	12 554	15 761	9 901	25 662
Pasywa, w tym:	34 667 691	8 841 072	43 508 763	34 556 302	7 721 896	42 278 198
zobowiązania	29 193 148	6 924 200	36 117 348	29 911 099	5 922 618	35 833 717

4. Wynik z tytułu odsetek

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	38 240	34 757
należności od banków	54 905	39 088
należności od klientów, z tego:	1 260 149	1 180 019
podmiotów sektora finansowego	38 503	29 271
podmiotów sektora niefinansowego	1 221 646	1 150 748
dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	621 697	625 633
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	101 268	47 893
	2 076 259	1 927 390
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:		
operacji z Bankiem Centralnym	(1)	(1)
zobowiązań wobec banków	(83 657)	(47 192)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(125 156)	(80 488)

w tys. zł	2012	2011
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(372 293)	(353 348)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(6 119)	(10 843)
emisji dłużnych papierów wartościowych	(752)	(1 164)
	(587 978)	(493 036)
	1 488 281	1 434 354

Przychody odsetkowe za 2012 rok zawierają odsetki od kredytów, dla których rozpoznano utratę wartości w kwocie 13 144 tys. zł (za 2011 rok: 16 821 tys. zł).

5. Wynik z tytułu prowizji

w tys. zł	2012	2011
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	124 668	128 430
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	254 393	236 909
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	108 116	114 598
z tytułu usług powierniczych	87 744	87 585
z tytułu opłat od pożyczek gotówkowych	7 066	9 778
z tytułu działalności maklerskiej	47 562	87 926
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	28 478	29 072
z tytułu udzielonych gwarancji	14 397	15 483
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	5 960	7 100
inne	28 856	35 852
	707 240	752 733
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(55 704)	(52 012)
z tytułu działalności maklerskiej	(19 921)	(28 213)
z tytułu opłat KDPW	(16 633)	(16 889)
z tytułu opłat brokerskich	(4 049)	(4 451)
inne	(12 075)	(7 998)
	(108 382)	(109 563)
	598 858	643 170

Wynik z tytułu prowizji za 2012 rok zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 262 109 tys. zł (za 2011 rok: 245 128 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 55 704 tys. zł (za 2011 rok: 52 012 tys. zł).

6. Przychody z tytułu dywidend

w tys. zł	2012	2011
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5 153	5 574
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	1 340	114
	6 493	5 688

7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

w tys. zł	2012	2011
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy		
z instrumentów dłużnych	241 066	20 255
z instrumentów kapitałowych	2 459	(4 322)
z instrumentów pochodnych, z tego:	(96 038)	(25 224)

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
na stopę procentową	(98 118)	(31 764)
kapitałowe	812	451
towarowe	1 268	6 089
	147 487	(9 291)
Wynik z pozycji wymiany		
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	(181 742)	276 363
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	406 248	35 845
	224 506	312 208
	371 993	302 917

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji zawiera zmianę stanu rozwiązań (netto) dotyczących korekty wyceny z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta na transakcje związane z instrumentami pochodnymi w wysokości 10 698 tys. zł (za 2011 rok: odpisów (netto): w kwocie 1 665 tys. zł).

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji związanymi z swapami na stopy procentowe, opcjami, futuresami i innymi instrumentami pochodnymi.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z rewaluacji aktywów i pasywów denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych takich jak forward, swap i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Zrealizowane zyski z instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	279 451	30 142

9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody z tytułu przetwarzania danych na rzecz jednostek powiązanych	8 120	15 361
Przychody dotyczące zwrotu odsetek od nadpłaty podatku dochodowego za lata ubiegłe	-	17 030
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	6 499	3 749
Przychody dotyczące nieruchomości stanowiących inwestycje	-	118
Pozostałe	20 215	16 996
	34 834	53 254
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(19 043)	(16 265)
Koszty dotyczące nieruchomości stanowiących inwestycje	-	(2 134)
Koszty dotyczące wyceny aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(1 014)	(2 548)
Koszty dotyczące utrzymania aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(1 681)	-
Pozostałe	(31 526)	(22 019)
	(53 264)	(42 966)
	(18 430)	10 288

10. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

w tys. zł	2012	2011
Koszty pracownicze		
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(591 089)	(571 191)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi	(27 123)	(24 934)
Premie i nagrody, w tym:	(128 962)	(109 775)
pracownicze świadczenia kapitałowe	(7 880)	8 875
nagrody za wieloletnią pracę**	(1 170)	(827)
	(720 051)	(680 966)
Koszty ogólnoadministracyjne		
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(170 003)	(167 567)
Koszty usług doradczych, audytorskich, konsultacyjnych oraz innych usług zewnętrznych	(81 470)	(91 494)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(111 841)	(106 081)
Reklama i marketing	(49 375)	(56 416)
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(46 853)	(55 352)
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(54 037)	(68 264)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(25 118)	(31 379)
Koszty szkoleń i edukacji	(5 384)	(8 144)
Koszty nadzoru bankowego	(3 179)	(4 171)
Pozostałe koszty	(97 640)	(102 172)
	(644 900)	(691 040)
	(1 364 951)	(1 372 006)

Koszty pracownicze za 2012 rok zawierają koszty z tytułu wynagrodzeń i nagród obecnych i byłych członków Zarządu Banku w wysokości 22 817 tys. zł (za 2011 rok: 20 189 tys. zł).

Pozycja koszty związane z wynagrodzeniami za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku zawiera koszty restrukturyzacji zatrudnienia w 2012 roku w kwocie 32 400 tys. zł. Pozycja koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku zawiera koszty restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej w 2012 roku w kwocie 9 808 tys. zł. Łączna kwota utworzonej rezerwy restrukturyzacyjnej wyniosła 42 208 tys. zł. Do dnia 31 grudnia 2012 roku została wykorzystana kwota 32 400 tys. zł dotycząca restrukturyzacji zatrudnienia oraz kwota 6 067 tys. zł. dotycząca restrukturyzacji sieci placówek bankowości detalicznej (patrz nota 33).

11. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

w tys. zł	2012	2011
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(46 057)	(44 586)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(18 626)	(15 430)
	(64 683)	(60 016)

12. Wynik z tytułu zbycia aktywów niefinansowych

w tys. zł	2012	2011
Zyski		
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	102	2 622
	102	2 622
Straty		
z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych	(18)	(549)
	(18)	(549)
	84	2 073

13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne

w tys. zł	2012	2011
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		
Utworzenie odpisu na utratę wartości		
Inwestycji kapitałowych	(5 092)	-
należności od banków	(865)	(1 276)
należności od klientów	(295 660)	(362 878)
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(1 518)	(2 841)
Inne	(13 144)	(16 821)
	(316 279)	(383 816)
Odwrocenie odpisu na utratę wartości		
należności od banków	797	1 719
należności od klientów	242 073	303 264
należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	759	2 960
odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	14 551	-
	258 180	307 943
	(58 099)	(75 873)
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne		
Utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(22 768)	(39 766)
Rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	22 766	38 830
	(2)	(936)
	(58 101)	(76 809)

14. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	2012	2011
Bieżący podatek		
Bieżący rok	(227 705)	(245 269)
Korekty z lat ubiegłych	(1 576)	(232)
	(229 281)	(245 501)
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	(20 220)	60 788
Spisanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	(19 898)	-
Zmiana stanu należności od budżetu z tytułu przysługujących odliczeń podatku	(4)	(352)
	(40 122)	60 436
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(269 403)	(185 065)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

w tys. zł	2012	2011
Zysk brutto	1 239 535	921 478
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(235 512)	(175 081)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu, w tym:	(12 883)	(14 357)
strata na zbyciu wierzytelności	-	(698)

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
odpisy z tytułu utraty wartości	(3 891)	(4 895)
Przychody podlegające opodatkowaniu nie ujęte w wyniku finansowym	(1 022)	(231)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nie ujęte w wyniku finansowym	(7)	4 370
Przychody nie podlegające opodatkowaniu	567	1 967
Spisanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	(19 898)	-
Pozostałe	(648)	(1 733)
Ogółem obciążenie wyniku	(269 403)	(185 065)
Efektywna stawka podatkowa	21,73%	20,08%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 31 grudnia 2012 roku związany jest z dłużnymi i kapitałowymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży i wynosił (60 470) tys. zł; (31 grudnia 2011 roku: 19 303 tys. zł).

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 31 grudnia 2012 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 7,42 zł (31 grudnia 2011 roku: 5,64 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2012 roku oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 970 132 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 736 413 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 31 grudnia 2012 roku w liczbie 130 659 600 (31 grudnia 2011 roku: 130 659 600).

Bank nie posiada rozwadniających, potencjalnych akcji zwykłych.

16. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (AFS) odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny.

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2012 roku	(101 597)	19 303	(82 294)
Zmiana wyceny AFS	699 309	(132 869)	566 440
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(279 451)	53 096	(226 355)
Stan na dzień 31 grudnia 2012 roku	318 261	(60 470)	257 791

<i>w tys. zł</i>	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2011 roku	(47 938)	3 090	(44 848)
Zmiana wyceny AFS	(23 517)	10 486	(13 031)
Wycena sprzedanych AFS przeniesiona do rachunku zysków i strat	(30 142)	5 727	(24 415)
Stan na dzień 31 grudnia 2011 roku	(101 597)	19 303	(82 294)

17. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Środki pieniężne w kasie	474 301	503 980
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	883 007	122 080
Lokaty	-	353 556
	1 357 308	979 616

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, której deklarowana wysokość na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 824 715 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 927 619 tys. zł). Rezerwa obowiązkowa może być wykorzystywana przez Grupę pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

18. Należności od banków

Należności od banków (wg struktury rodzajowej)

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Rachunki bieżące	177 111	68 056
Lokaty	85 964	108 108
Kredyty i pożyczki	347 086	19 599
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	765 279	313 635
Inne należności	86 587	38 921
Łączna wartość brutto	1 462 027	548 319
Odpisy z tytułu utraty wartości	(126)	(63)
Łączna wartość netto	1 461 901	548 256

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	(63)	(493)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(865)	(1 276)
inne	-	(13)
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów	797	1 719
inne	5	-
Stan na dzień 31 grudnia	(126)	(63)

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku utrata wartości rozpoznana na należności od banków dotyczyła odpisów na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR).

19. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki*	246 409	115 718

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Skarb Państwa	2 285 646	1 826 069
	2 532 055	1 941 787
z tego:		
notowane na giełdzie	2 508 343	1 234 008
nienotowane na giełdzie	23 712	707 779
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	-	6 851
z tego:		
notowane na giełdzie	-	6 851
Instrumenty pochodne	4 306 428	3 856 406
	6 838 483	5 805 044

*Na dzień 31 grudnia 2012 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez banki w kwocie 221 486 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2011 roku: 115 718 tys. zł)

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	1 027 729	679 529
Instrumenty pochodne	4 818 675	4 160 918
	5 846 404	4 840 447

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku aktywa z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi zawierają odpisy dotyczące korekty wyceny z tytułu podwyższonego ryzyka kredytowego kontrahenta na niezapadłe transakcje w kwocie 20 883 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 26 964 tys. zł).

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartości godziwe	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesiące do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	56 899 328	41 752 639	85 359 810	15 840 643	199 852 420	3 861 326	4 017 773
FRA	35 182 000	11 600 000	700 000	-	47 482 000	35 035	43 314
swapy odsetkowe (IRS)	19 433 985	23 861 328	71 728 964	13 046 709	128 070 986	3 501 690	3 663 075
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	2 048 100	3 867 235	11 692 472	2 793 934	20 401 741	317 194	302 866
opcje na stopę procentową	-	1 500 000	1 238 374	-	2 738 374	7 368	7 368
kontrakty futures*	235 243	924 076	-	-	1 159 319	39	1 150
Instrumenty walutowe	16 511 520	15 676 671	7 413 650	12 770	39 614 611	444 548	799 505
FX forward	1 892 427	1 009 204	784 787	12 770	3 699 188	42 197	83 475
FX swap	13 343 734	12 579 489	3 857 620	-	29 780 843	309 610	623 139
opcje walutowe	1 275 359	2 087 978	2 771 243	-	6 134 580	92 741	92 891
Transakcje na papierach wartościowych	284 209	-	-	-	284 209	158	1 001
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	284 209	-	-	-	284 209	158	1 001

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartości godziwe	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Transakcje związane z towarami	1 960 413	-	-	-	1 960 413	396	396
opcje	1 960 413	-	-	-	1 960 413	396	396
Instrumenty pochodne ogółem	75 655 470	57 429 310	92 773 460	15 853 413	241 711 653	4 306 428	4 818 675

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartości godziwe	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	49 092 194	56 608 889	87 644 135	16 758 891	210 104 109	3 055 251	3 490 639
FRA	27 850 000	18 100 000	3 000 000	-	48 950 000	18 645	19 538
swapy odsetkowe (IRS)	17 097 427	33 589 830	73 622 494	13 583 367	137 893 118	2 671 577	3 113 698
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	466 912	1 018 874	9 394 045	3 175 524	14 055 355	360 263	343 956
opcje na stopę procentową	-	-	1 627 596	-	1 627 596	129	129
kontrakty futures*	3 677 855	3 900 185	-	-	7 578 040	4 637	13 318
Instrumenty walutowe	24 040 990	9 931 336	7 114 396	24 305	41 111 027	784 474	654 042
FX forward	4 973 582	891 364	961 862	24 305	6 851 113	106 704	38 162
FX swap	18 178 367	8 395 665	776 417	-	27 350 449	460 741	399 536
opcje walutowe	889 041	644 307	5 376 117	-	6 909 465	217 029	216 344
Transakcje na papierach wartościowych	307 377	17 156	-	-	324 533	3 566	3 122
opcje na akcje	18 616	17 156	-	-	35 772	3 052	3 052
kontrakty futures	5 900	-	-	-	5 900	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	282 861	-	-	-	282 861	514	70
Transakcje związane z towarami	1 500 744	1 164 562	-	-	2 665 306	13 115	13 115
swap	35 452	31 124	-	-	66 576	8 128	8 128
opcje	1 465 292	1 133 438	-	-	2 598 730	4 987	4 987
Instrumenty pochodne ogółem	74 941 305	67 721 943	94 758 531	16 783 196	254 204 975	3 856 406	4 160 918

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

20. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki centralne	7 997 178	8 492 235
pozostałe banki*	2 459 016	2 287 740
podmioty niefinansowe	-	423 185
Skarb Państwa	4 546 809	6 422 195
	15 003 003	17 625 355
z tego:		
notowane na giełdzie	6 315 963	4 943 141
nienotowane na giełdzie	8 687 040	12 682 214

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	17 625 355	13 029 254
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	274 302 175	339 111 992
aktualizacji wyceny	419 756	-
różnic kursowych	-	271 606
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	275 282	396 036
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(277 321 076)	(335 108 047)
aktualizacji wyceny	-	(54 621)
różnic kursowych	(180 939)	-
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	(117 550)	(20 865)
Stan na dzień 31 grudnia	15 003 003	17 625 355

*Na dzień 31 grudnia 2012 roku część papierów wartościowych (obligacje) emitowanych przez pozostałe banki w kwocie 1 425 266 tys. zł jest objętych gwarancją Skarbu Państwa (31 grudnia 2011 roku: 1 004 847 tys. zł)

21. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Akcje i udziały w jednostkach zależnych	15 110	57 945
z tego:		
nienotowane na giełdzie	15 110	57 945

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych wycenianych metodą praw własności przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	57 945	56 332
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	-	1 613
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	(663)	-
likwidacja*	(42 172)	-
Stan na dzień 31 grudnia	15 110	57 945

*W dniu 11 października 2012 roku dokonano wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy udziałów w Banku Rozwoju Cukrownictwa S.A. w likwidacji stanowiących 100% udział w kapitale zakładowym i 100% w głosach na Walnym Zgromadzeniu spółki. Wyłączenie nastąpiło na skutek wykreślenia spółki z KRS, będącego rezultatem zakończenia postępowania likwidacyjnego spółki. Przelew środków z likwidacji w kwocie 42,4 mln zł odpowiadający wartości udziałów w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy nastąpił w czerwcu 2012 roku.

22. Pozostałe inwestycje kapitałowe

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Akcje i udziały w innych jednostkach*	46 588	46 487
Utrata wartości	(26 667)	(21 575)
	19 921	24 912
z tego:		
notowane na giełdzie	1 088	987
nienotowane na giełdzie	18 833	23 925

Zmiana stanu pozostałych inwestycji kapitałowych przedstawia się następująco:

w tys. zł	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	24 912	23 949
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	-	963
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	(4 991)	-
Stan na dzień 31 grudnia	19 921	24 912

*We wrześniu 2011 roku spisano udziały w PIA Piasecki S.A. w upadłości stanowiących 19,1% udział w kapitale zakładowym i 19,1% w głosach na Walnym Zgromadzeniu spółki. Spisanie udziałów nastąpiło na skutek wykreślenia spółki z KRS, będącego rezultatem zakończenia postępowania upadłościowego spółki. Wartość bilansowa spisanych udziałów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy była zerowa (w cenie nabycia wynosiła 20 940 tys. zł z odnotowaną w tej samej kwocie utratą wartości).

Informacje finansowe dotyczące jednostek podporządkowanych 31.12.2012

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	582 395	446 951	135 444	65 171	(14 920)
HANDLOWY INVESTMENTS S.A. 1/	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	30 228	607	29 621	2 985	2 536
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	503 900	410 681	93 218	85 167	6 168
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00		Jednostka postawiona w stan likwidacji			

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	80,97	6 948	7 108	251	6 857	1 189	557
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 2/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	8 162	11 320	42	11 278	536	443

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	19,03	1 307	7 108	251	6 857	1 189	557

2/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	582 395	446 951	135 444	65 171	(14 920)

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek.

Informacje finansowe dotyczące jednostek podporządkowanych 31.12.2011

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY–LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	767 909	606 658	161 251	76 248	10 887
HANDLOWY INVESTMENTS S.A. 1/	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	30 015	544	29 471	731	(3 070)
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	405 320	295 479	109 841	110 885	24 796
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00	Jednostka postawiona w stan likwidacji				

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
BANK ROZWOJU CUKROWNICTWA S.A. w likwidacji*	Poznań	Bankowość	Jednostka zależna	100,00	42 172	Jednostka postawiona w stan likwidacji				
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	80,97	7 016	7 174	113	7 061	502	(809)
HANDLOWY – INWESTYCJE Sp. z o.o. 2/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	8 757	12 152	300	11 852	1 488	1 017

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem Handlowy Investments S.A., Handlowy Investments II S.a.r.l., PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji..

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	19,03	36	7 174	113	7 061	502	(809)

2/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów/akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	767 909	606 658	161 251	76 248	10 887

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem Handlowy Investments S.A., Handlowy Investments II S.a.r.l., PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji..

23. Należności od klientów

Należności od klientów (wg struktury rodzajowej)

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	498 049	481 764
Skupione wierzytelności	2	18 069
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	336 588	397 030
Inne należności	117 746	131 538
Łączna wartość brutto	952 385	1 028 401
Odpisy z tytułu utraty wartości	(19 113)	(19 086)
Łączna wartość netto	933 272	1 009 315
Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	13 562 249	12 523 646
Nienotowane dłużne papiery wartościowe	1 013 486	693 217
Skupione wierzytelności	1 207 908	949 453
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	2 342	3 660
Inne należności*	613 969	756 885
Łączna wartość brutto	16 399 954	14 926 861
Odpisy z tytułu utraty wartości	(1 111 814)	(1 216 703)
Łączna wartość netto	15 288 140	13 710 158
Łączna wartość należności od klientów netto	16 221 412	14 719 473

*Kwota „Inne należności” zawiera należności z tytułu leasingu w kwocie 606 551 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 740 823 tys. zł).

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	(1 235 789)	(1 358 921)
Zwiększenia (z tytułu):		
utworzenie odpisów	(295 660)	(362 878)
utworzenie odpisów (netto) na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(759)	-
inne	(2 614)	(8 748)
Zmniejszenia (z tytułu):		
rozwiązanie odpisów netto na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	-	119
spisane należności w ciężar odpisów	157 104	160 792
rozwiązanie odpisów	242 073	303 264
sprzedaż wierzytelności	-	30 583
inne	4 718	-
Stan na dzień 31 grudnia	(1 130 927)	(1 235 789)

Na saldo zamknięcia odpisów z tytułu utraty wartości rozpoznanej na należności od klientów składały się następujące kategorie:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo	611 488	718 759
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	400 831	370 035
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	118 608	146 995

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Pozycja aktywów „Należności od klientów” zawiera następujące pozycje dotyczące należności od podmiotów sektora niefinansowego z tytułu leasingu finansowego:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	642 501	789 673
Niezrealizowane przychody finansowe	(35 950)	(48 850)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	606 551	740 823

Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego w rozbiciu na okresy zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Poniżej 1 roku	274 720	522 424
od 1 do 5 lat	364 304	236 424
Powyżej 5 lat	3 477	30 825
	642 501	789 673

Na dzień 31 grudnia 2012 roku odpisy z tytułu utraty wartości na należności z tytułu umów leasingu finansowego wynosiły 63 800 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 63 589 tys. zł).

Przychody z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

24. Rzeczowe aktywa trwałe

Nieruchomości i wyposażenie

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2011	682 281	896	63 586	476 716	4 844	1 228 323
Zwiększenia:						
Zakupy	318	47	14 071	21 851	19 630	55 917
Reklasyfikacje	5 246	-	-	2 411	(7 657)	-
Inne zwiększenia	-	-	-	3 020	-	3 020
Zmniejszenia:						
Zbycia	(2 257)	(308)	(18 142)	(12 060)	-	(32 767)
Likwidacje	(3 874)	(304)	-	(69 096)	-	(73 274)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(378)	(2 413)	(2 791)
Stan na dzień 31 grudnia 2011	681 714	331	59 515	422 464	14 404	1 178 428
Stan na dzień 1 stycznia 2012	681 714	331	59 515	422 464	14 404	1 178 428
Zwiększenia:						
Zakupy	164	8	-	8 017	23 954	32 143
Reklasyfikacje	6 845	-	-	2 958	(9 803)	-
Inne zwiększenia	-	-	-	6 402	-	6 402
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(14)	(5 819)	(192)	-	(6 025)
Likwidacje	(24 807)	(8)	-	(81 298)	-	(106 113)
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(6 753)	-	-	(254)	-	(7 007)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(3 362)	(25 290)	(28 652)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	657 163	317	53 696	354 735	3 265	1 069 176
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2011	309 116	895	19 493	441 754	-	771 258
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	18 913	11	8 367	17 295	-	44 586
Inne zwiększenia	-	-	-	3 020	-	3 020
Zmniejszenia:						
Zbycia	(1 751)	(308)	(10 922)	(12 029)	-	(25 010)
Likwidacje	(3 701)	(304)	-	(68 978)	-	(72 983)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(372)	-	(372)
Stan na dzień 31 grudnia 2011	322 577	294	16 938	380 690	-	720 499
Stan na dzień 1 stycznia 2012	322 577	294	16 938	380 690	-	720 499
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	19 035	16	9 154	17 852	-	46 057
Inne zwiększenia	-	-	-	6 401	-	6 401
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	(14)	(2 284)	(192)	-	(2 490)
Likwidacje	(23 891)	(8)	-	(80 605)	-	(104 504)
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	(3 117)	-	-	(224)	-	(3 341)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(3 362)	-	(3 362)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	314 604	288	23 808	320 560	-	659 260
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2011	373 165	1	44 093	34 962	4 844	457 065
Na dzień 31 grudnia 2011	359 137	37	42 577	41 774	14 404	457 929
Na dzień 1 stycznia 2012	359 137	37	42 577	41 774	14 404	457 929
Na dzień 31 grudnia 2012	342 559	29	29 888	34 175	3 265	409 916

Nieruchomości stanowiące inwestycje

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku Grupa nie posiadała rzeczowych aktywów trwałych stanowiących inwestycje. W 2011 roku posiadana nieruchomość stanowiąca inwestycję, została przekwalifikowana do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży (patrz nota 29).

Zmiana stanu nieruchomości stanowiących inwestycje przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	-	18 308
Przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	(18 308)
Stan na dzień 31 grudnia	-	-

25. Wartości niematerialne

<i>w tys. zł</i>	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2011	1 245 976	2 154	273 641	18 859	4 735	1 545 365
Zwiększenia:						
Zakupy	-	-	1 720	1	20 687	22 408
Zmniejszenia:						
Reklasyfikacje	-	-	10 605	-	(11 273)	(668)
Stan na dzień 31 grudnia 2011	1 245 976	2 154	285 966	18 860	14 149	1 567 105
Stan na dzień 1 stycznia 2012	1 245 976	2 154	285 966	18 860	14 149	1 567 105
Zwiększenia:						
Zakupy	-	-	994	-	86 165	87 159
Reklasyfikacje	-	-	12 701	-	7 949	20 650
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	(32)	(10 323)	-	-	(10 355)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	1 245 976	2 122	289 338	18 860	108 263	1 664 559
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2011	-	1 642	239 131	18 835	-	259 608
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	168	15 261	1	-	15 430
Stan na dzień 31 grudnia 2011	-	1 810	254 392	18 836	-	275 038
Stan na dzień 1 stycznia 2012	-	1 810	254 392	18 836	-	275 038
Zwiększenia:						
Koszty umorzenia za okres	-	168	18 458	-	-	18 626
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	(31)	(9 005)	-	-	(9 036)
Stan na dzień 31 grudnia 2012	-	1 947	263 845	18 836	-	284 628
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2011	1 245 976	512	34 510	24	4 735	1 285 757
Na dzień 31 grudnia 2011	1 245 976	344	31 574	24	14 149	1 292 067
Na dzień 1 stycznia 2012	1 245 976	344	31 574	24	14 149	1 292 067
Na dzień 31 grudnia 2012	1 245 976	175	25 493	24	108 263	1 379 931

Na dzień 31 grudnia 2012 roku wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło z dniem 1 marca 2005 roku.

26. Test utraty wartości dla wartości firmy

Dla potrzeb przeprowadzenia testów na utratę wartości, wartość firmy została przyporządkowana do dwóch ośrodków wypracowujących środki pieniężne: sektora Bankowości Korporacyjnej oraz sektora Bankowości Detalicznej. W obu przypadkach przyporządkowana wartość firmy jest znacząca w porównaniu z łączną wartością bilansową wartości firmy.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Wartość bilansowa wartości firmy przypisanej do ośrodka

w tys. zł	
Sektor Bankowości Korporacyjnej	851 944
Sektor Bankowości Detalicznej	394 032
	1 245 976

Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków jest ich wartość użytkowa oszacowana w oparciu o plan finansowy. Plan opiera się na racjonalnych i mających poparcie faktograficzne założeniach, odzwierciedlających ocenę kierownictwa Banku odnośnie przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku. Plan podlega okresowej aktualizacji.

W wycenie wykorzystano stopę dyskontową odpowiadającą wymaganej stopie zwrotu, oszacowanej na bazie modelu wyceny aktywów kapitałowych (CAPM) przy zastosowaniu wartości wskaźnika beta dla sektora bankowego, premii za ryzyko oraz krzywych rentowności obligacji skarbowych. Tak wyliczona stopa dyskontowa na koniec 2012 roku wyniosła 9,5% (w 2011 roku: 12,1%).

Ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym została oparta o stopy wzrostu odzwierciedlające długoterminowy cel inflacyjny NBP, który na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosi 2,5 p.p.

Zastosowane stopy wzrostu nie przewyższają długoterminowych średnich stóp wzrostu właściwych dla sektorów Bankowości Korporacyjnej oraz Detalicznej w Polsce.

Zarząd Banku uważa, iż uzasadnione i prawdopodobne zmiany kluczowych założeń przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej wyodrębnionych ośrodków wypracowujących środki pieniężne nie spowodują, iż wartości bilansowe tych ośrodków przewyższą ich wartości odzyskiwalne.

27. Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Aktywa z tytułu podatku dochodowego*		
Bieżące	2 702	3 436
Odroczone	218 786	335 321
	221 488	338 757

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego*		
Bieżące	55 343	72 921
	55 343	72 921

*Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej łącznie.

Dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Odsetki naliczone i inne koszty	26 523	20 352
Odpisy z tytułu utraty wartości	126 434	152 251
Niezrealizowana premia	1 193	1 170
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	727 952	626 294
Ujemna wycena papierów wartościowych	1 596	920
Przychody pobrane z góry	11 950	14 685
Wycena udziałów	5 809	48
Prowizje	9 877	8 447
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	19 303
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	60 698	50 772

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Pozostałe	38 517	27 747
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 010 549	921 989

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Odsetki naliczone (przychód)	28 648	30 174
Niezrealizowana premia od opcji	8	96
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	674 830	517 162
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	885	513
Przychody do otrzymania	4 689	4 069
Dodatnia wycena papierów wartościowych	3 951	1 036
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	60 470	-
Ulga inwestycyjna	16 501	17 166
Wycena udziałów	1 841	276
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	-	5 490
Pozostałe	(60)	10 686
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	791 763	586 668
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	218 786	335 321

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2012 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2012
Odsetki naliczone i inne koszty	20 352	6 171	-	26 523
Odpisy z tytułu utraty wartości	152 251	(25 817)	-	126 434
Niezrealizowana premia	1 170	23	-	1 193
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	626 294	101 658	-	727 952
Ujemna wycena papierów wartościowych	920	676	-	1 596
Przychody pobrane z góry	14 685	(2 735)	-	11 950
Wycena udziałów	48	5 761	-	5 809
Prowizje	8 447	1 430	-	9 877
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19 303	-	(19 303)	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	50 772	9 926	-	60 698
Pozostałe	27 747	10 770	-	38 517
	921 989	107 863	(19 303)	1 010 549

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2012
Odsetki naliczone (przychód)	30 174	(1 526)	-	28 648
Niezrealizowana premia od opcji	96	(88)	-	8
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	517 162	157 668	-	674 830
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	513	372	-	885
Przychody do otrzymania	4 069	620	-	4 689
Dodatnia wycena papierów wartościowych	1 036	2 915	-	3 951

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2012	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2012
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	-	60 470	60 470
Ulga inwestycyjna	17 166	(665)	-	16 501
Wycena udziałów	276	1 565	-	1 841
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	5 490	(5 490)	-	-
Pozostałe	10 686	(10 746)	-	195
	586 668	144 625	60 470	791 763
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	335 321	(36 762)	(79 773)	218 786

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kwota wpływu netto na podatek odroczony z tytułu nieujętych ujemnych różnic przejściowych w spółce zależnej Handlowy Leasing Sp. z o. o. wyniosła 19.898 tys. zł.

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2011 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2011	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2011
Odsetki naliczone i inne koszty	11 048	9 304	-	20 352
Odpisy z tytułu utraty wartości	158 778	(6 527)	-	152 251
Niezrealizowana premia	2 393	(1 223)	-	1 170
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	384 595	241 699	-	626 294
Ujemna wycena papierów wartościowych	1 435	(515)	-	920
Przychody pobrane z góry	17 546	(2 861)	-	14 685
Wycena udziałów	6 982	(6 934)	-	48
Prowizje	9 644	(1 197)	-	8 447
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	551	-	18 752	19 303
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	47 695	3 077	-	50 772
Pozostałe	28 952	(1 205)	-	27 747
	669 619	233 618	18 752	921 989

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2011	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2011
Odsetki naliczone (przychód)	30 031	143	-	30 174
Niezrealizowana premia od opcji	263	(167)	-	96
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	339 991	177 171	-	517 162
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	2 713	(2 200)	-	513
Przychody do otrzymania	5 534	(1 465)	-	4 069
Dodatnia wycena papierów wartościowych	376	660	-	1 036
Ulga inwestycyjna	17 796	(630)	-	17 166
Wycena udziałów	889	(613)	-	276
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	13 955	(8 465)	-	5 490

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2011	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2011
Pozostałe	11 700	(1 014)	-	10 686
	423 248	163 420	-	586 668
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	246 371	70 198	18 752	335 321

28. Inne aktywa

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Rozrachunki międzybankowe	692	966
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	346 822	198 576
Przychody do otrzymania	45 027	37 411
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	22 971	25 001
Dłużnicy różni	138 343	125 705
Rozliczenia międzyokresowe	13 881	15 523
	567 736	403 182

29. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2012 roku aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży obejmują nieruchomości własne Grupy o łącznej wartości 12 554 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 25 662 tys. zł), które zostały przekwalifikowane do tej grupy aktywów z rzeczowego majątku trwałego.

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	25 662	9 901
Zwiększenia:		
Przekwalifikowanie z nieruchomości stanowiących inwestycje	-	18 308
Przekwalifikowanie z nieruchomości bankowych	3 666	-
Zmniejszenia:		
Aktualizacja wyceny	(1 014)	(2 547)
Zbycie	(15 760)	-
Stan na dzień 31 grudnia	12 554	25 662

30. Zobowiązania wobec banków

Zobowiązania wobec banków (wg struktury rodzajowej)

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Rachunki bieżące	938 655	1 304 018
Depozyty terminowe	537 903	4 132 423
Kredyty i pożyczki otrzymane	323 924	556 973
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	552 680	-
Inne zobowiązania	127	10 518
Odsetki naliczone	3 140	7 446
	2 356 429	6 011 378

31. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów (wg struktury rodzajowej)

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	444 961	267 645
Depozyty terminowe	2 346 533	1 963 538
Odsetki naliczone	3 296	1 077
	2 794 790	2 232 260
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	13 834 538	12 961 126
klientów korporacyjnych	6 990 395	5 616 881
klientów indywidualnych	4 835 774	4 736 739
jednostek budżetowych	2 008 369	2 607 506
Depozyty terminowe, z tego:	6 984 086	8 709 389
klientów korporacyjnych	5 110 253	6 700 896
klientów indywidualnych	1 050 734	1 245 610
jednostek budżetowych	823 099	762 883
Odsetki naliczone	16 306	19 230
	20 834 930	21 689 745
Depozyty razem	23 629 720	23 922 005
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	3 059 546	-
Inne zobowiązania, w tym:	160 143	173 089
zabezpieczenia pieniężne	74 380	73 729
Odsetki naliczone	2 756	753
Pozostałe zobowiązania razem	3 222 445	173 842
Łączna wartość zobowiązań wobec klientów	26 852 165	24 095 847

32. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych. W ramach Programu Emisji Bankowych Papierów Wartościowych Bank emitował certyfikaty depozytowe („BPW”). Na dzień 31 grudnia 2011 roku ich łączna wartość bilansowa wynosiła 25 336 tys. zł.

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji certyfikatów depozytowych (według wartości nominalnej):

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	25 325	11 529
Zwiększenia - emisja		
emisja	-	62 607
Zmniejszenia - wykup		
wykup	24 860	48 811
odkup przed terminem	465	-
Stan na dzień 31 grudnia	-	25 325

Z zachowaniem warunku utrzymania BPW do daty wykupu emitent zobowiązany jest do wypłaty posiadaczowi w dacie wykupu kwoty do zapłaty, tj. należności głównej oraz kwoty odsetek gwarantowanych i premiiowych.

33. Rezerwy

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Na sprawy sporne	11 145	23 440
Na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	11 476	11 474
Na restrukturyzację sieci placówek	3 741	-
Inne	2 294	-
	28 656	34 914

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Stan na dzień 1 stycznia	34 914	32 240
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	23 440	21 702
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	11 474	10 538
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego	74 272	42 418
na sprawy sporne	7 002	2 652
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	22 768	39 766
na restrukturyzację zatrudnienia 2012	32 400	-
na restrukturyzację sieci placówek 2012	9 808	-
inne	2 294	-
Zmniejszenia:		
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(29 248)	(39 724)
na sprawy sporne	(6 482)	(894)
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(22 766)	(38 830)
Wykorzystanie rezerw w okresie, z tego:	(51 274)	(20)
na sprawy sporne	(12 807)	(20)
na restrukturyzację zatrudnienia	(32 400)	-
na restrukturyzację sieci placówek	(6 067)	-
Inne zmniejszenia w okresie, z tego	(8)	-
na sprawy sporne	(8)	-
Stan na dzień 31 grudnia	28 656	34 914

34. Inne zobowiązania

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Fundusz Świadczeń Socjalnych	53 988	53 440
Rozrachunki międzybankowe	134 372	84 564
Rozrachunki międzyoddziałowe	684	624
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	328 439	194 626
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	9 990	15 588
Wierzyciele różni	108 804	115 428
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	322 287	262 830
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	101 189	73 211
rezerwa na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę	36 913	36 210
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	93 878	63 177
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	38 624	35 337
inne koszty do zapłacenia	51 683	54 895
Przychody przyszłych okresów	19 787	25 774
	978 351	752 874

35. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów zapadalności/wymagalności

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	18	1 462 027	1 120 709	2 228	410	338 680	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19	2 532 055	29 435	2 982	178 065	1 518 156	803 417
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	15 003 003	7 997 178	-	-	2 240 783	4 765 042
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	23	952 385	428 798	-	72 205	451 382	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	23	16 399 954	8 608 178	731 957	2 110 440	3 884 092	1 065 287
Zobowiązania wobec banków	30	2 356 429	2 002 870	-	288 776	64 759	24
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	31	5 856 749	5 674 435	5 534	160 762	16 006	12
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	31	20 995 416	20 172 842	444 585	375 566	2 342	81

Na dzień 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	18	548 319	536 906	7 550	3 863	-	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	19	1 941 787	-	148	67 856	1 042 710	831 073
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży							
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	17 625 355	8 915 419	350 887	-	2 703 399	5 655 650
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	23	1 028 401	472 983	-	387 964	150 366	17 087
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	23	14 926 861	8 311 304	996 426	1 240 080	3 767 172	611 880
Zobowiązania wobec banków	30	6 011 378	4 550 141	873 480	30 975	516 141	40 641
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	31	2 232 676	2 157 278	70 036	4 669	18	675
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	31	21 863 171	20 791 358	552 599	463 318	55 360	536
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	32	25 336	684	-	24 652	-	-

36. Kapitały

Kapitał zakładowy

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.97r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.98r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.02r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.03r.	01.01.97r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku CPSPA na Bank	28.02.01r.	01.01.00r.
				130 659 600	522 638			

Wartość nominalna jednej akcji = 4,00 zł

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2011 roku nie uległ zmianie.

Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Lista akcjonariuszy

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu 2012 roku oraz w okresie od przekazania poprzedniego okresowego raportu kwartalnego za III kwartał 2012 roku do dnia przekazania niniejszego raportu rocznego za 2012 rok struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kapitał zapasowy wynosił 3 011 380 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 3 009 396 tys. zł). Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku.

Kapitał z aktualizacji wyceny

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	257 791	(82 294)

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej całości lub części składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Kapitał rezerwowy	2 126 900	1 761 529
Fundusz ogólnego ryzyka	507 500	497 500
Kapitał z przewalutowania	2 666	5 053
	2 637 066	2 264 082

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

Dywidendy

Dywidendy wypłacone za 2011 rok

Zgodnie z Uchwałą nr 30/2012 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 20 czerwca 2012 roku dokonano podziału zysku za 2011 rok oraz podjęto postanowienie o wypłacie dywidendy, określeniu dnia dywidendy i określeniu terminu wypłaty dywidendy. Z zysku netto za 2011 rok na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy przeznaczono kwotę 360 620 496,00 zł, co oznacza, że kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 2 złote 76 groszy. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 szt.

Dniem ustalenia prawa do dywidendy określono dzień 5 lipca 2012 roku. Wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 31 sierpnia 2012 roku.

Dywidendy zadeklarowane

W dniu 12 marca 2013 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie proponowanego podziału zysku za 2012 rok. Zarząd Banku zaproponował przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 756 519 084,00 zł. Powyższa propozycja oznacza, że dywidenda przypadająca na jedną akcję wynosi 5 złotych 79 groszy. Zarząd Banku zaproponował termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 5 lipca 2013 roku oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 30 sierpnia 2013 roku. Powyższa propozycja Zarządu Banku zostanie przedłożona Radzie Nadzorczej do zaopiniowania, a następnie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia.

37. Transakcje repo oraz reverse repo

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu dłużne papiery wartościowe	858 616	857 493	do miesiąca	857 723
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 763 624	2 757 926	do miesiąca	2 758 802

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2011 roku nie wystąpiły transakcje sprzedaży aktywów w ramach transakcji repo.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku aktywa sprzedane w ramach transakcji repo nie mogły być przedmiotem dalszego obrotu.

W 2012 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 81 971 tys. zł (w 2011 roku: 18 950 tys. zł).

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo). Sprzedawca zobowiązuje się do odkupienia tych samych lub podobnych instrumentów w uzgodnionym przyszłym terminie. Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania funduszy dla klientów.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	765 278	767 302	do miesiąca	765 611
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	336 589	336 892	do miesiąca	336 760

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2011 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	313 635	313 586	do miesiąca	313 746
Należności od klientów:				
należności od podmiotów sektora finansowego	397 030	396 578	do miesiąca	397 182

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku Grupa miała możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

W 2012 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 45 341 tys. zł (w 2011 roku: 25 809 tys. zł).

38. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony lub zobowiązanie wykonane, w transakcji zawartej pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	-	-	-	1 357 308	1 357 308	1 357 308
Należności od banków	18	-	1 461 901	-	-	1 461 901	1 461 901
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	6 838 483	-	-	-	6 838 483	6 838 483
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	-	-	15 003 003	-	15 003 003	15 003 003
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	21	-	-	15 110	-	15 110	15 110

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Pozostałe inwestycje kapitałowe	22	-	-	19 921	-	19 921	19 921
Należności od klientów	23	-	16 221 412	-	-	16 221 412	16 239 445
		6 838 483	17 683 313	15 038 034	1 357 308	40 917 138	40 935 171
Pasywa							
Zobowiązania wobec banków	30	-	-	-	2 356 429	2 356 429	2 356 295
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	5 846 404	-	-	-	5 846 404	5 846 404
Zobowiązania wobec klientów	31	-	-	-	26 852 165	26 852 165	26 848 279
		5 846 404	-	-	29 208 594	35 054 998	35 050 978

Na dzień 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	-	-	-	979 616	979 616	979 616
Należności od banków	18	-	548 256	-	-	548 256	548 220
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	5 805 044	-	-	-	5 805 044	5 805 044
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	-	-	17 625 355	-	17 625 355	17 625 355
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	21	-	-	57 945	-	57 945	57 945
Pozostałe inwestycje kapitałowe	22	-	-	24 912	-	24 912	24 912
Należności od klientów	23	-	14 719 473	-	-	14 719 473	14 717 010
		5 805 044	15 267 729	17 708 212	979 616	39 760 601	39 758 102
Pasywa							
Zobowiązania wobec banków	30	-	-	-	6 011 378	6 011 378	6 011 145
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	4 840 447	-	-	-	4 840 447	4 840 447
Zobowiązania wobec klientów	31	-	-	-	24 095 847	24 095 847	24 095 370
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	32	-	-	-	25 336	25 336	24 539
		4 840 447	-	-	30 132 561	34 973 008	34 971 501

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,
- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry nie pochodzące z rynku (ryzyko kredytowe kontrahenta).

W 2012 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii:

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
instrumenty pochodne		39	4 304 866	1 523
dłużne papiery wartościowe		2 507 133	24 922	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	5 972 075	9 030 928	-
Pasywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19			
krótka sprzedaż papierów wartościowych		1 027 729	-	-
instrumenty pochodne		1 150	4 817 525	-

Na dzień 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III
Aktywa				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
instrumenty pochodne		4 637	3 844 858	6 911
dłużne papiery wartościowe		1 941 787	-	-
instrumenty kapitałowe		6 851	-	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	7 427 042	8 492 235	1 706 078
Pasywa				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19			
krótka sprzedaż papierów wartościowych		679 529	-	-
instrumenty pochodne		13 318	4 147 600	-

Zmiany w 2012 roku aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Razem aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
	Instrumenty pochodne	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty kapitałowe	Dłużne papiery wartościowe		Instrumenty pochodne
Stan na 1 stycznia 2012 roku	6 911	-	-	1 706 078	1 712 989	-
Suma wzrostów i spadków						
w rachunku zysków i strat	409	-	-	10 987	11 396	-
w pozostałych całkowitych dochodach	-	-	-	181	181	-
Nabycia	-	-	-	1 916 316	1 916 316	-
Rozliczenia	(5 797)	-	-	(2 190 300)	(2 196 097)	-
Inne*	-	-	-	(1 443 262)	(1 443 262)	-
Stan na 31 grudnia 2012 roku	1 523	-	-	-	1 523	-

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Razem aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
	Instrumenty pochodne	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty kapitałowe	Dłużne papiery wartościowe		Instrumenty pochodne
Suma wzrostów i spadków za okres w rachunku zysków i strat dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu	409	-	-	-	409	-
Wzrosty i spadki w rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku ujęte są w wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji w następujący sposób:						
Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres					11 396	-
Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu					409	-

*W 2012 roku Grupa dokonała transferu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z kategorii wycenianych z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku (poziom III) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II). Zmiana kategorii dotyczy komercyjnych dłużnych papierów wartościowych i wynika ze zmiany modelu ich wyceny uwzględnianego na dzień 31 grudnia 2011 roku w zakresie ryzyka kredytowego, które obecnie kalkulowane jest w oparciu o dane pochodzące z rynku. Wartość aktywów dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2011 roku, które były przedmiotem transferu wynosiła na dzień 31 grudnia 2012 roku 926 411 tys. zł. Pozostała kwota 516 851 tys. zł dotyczy transferu dłużnych papierów wartościowych, które zostały nabyte w trakcie 2012 roku.

Zmiany w 2011 roku aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu			Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Razem aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
	Instrumenty pochodne	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty kapitałowe	Dłużne papiery wartościowe		Instrumenty pochodne
Stan na 1 stycznia 2011 roku	54 600	-	-	165 075	219 675	28
Suma wzrostów i spadków						
w rachunku zysków i strat	5 110	-	-	43 304	48 414	2
w pozostałych całkowitych dochodach		-	-	69	69	-
Nabycia	-	-	-	3 729 654	3 729 654	-
Rozliczenia	(5 148)	-	-	(2 232 024)	(2 237 172)	-
Inne*	(47 651)	-	-	-	(47 651)	(30)
Stan na 31 grudnia 2011 roku	6 911	-	-	1 706 078	1 712 989	-
Suma wzrostów i spadków za okres w rachunku zysków i strat dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu	(40)	-	-	33 808	33 768	-
Wzrosty i spadki w rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku ujęte są w wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji w następujący sposób:						
Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres					48 414	2
Sumy wzrostów i spadków w rachunku zysków i strat za okres dla aktywów/zobowiązań posiadanych na koniec okresu					33 768	-

*W 2011 roku Grupa dokonała transferu części aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu z kategorii wycenianych z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku (poziom III) do kategorii wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku (poziom II). Wartość aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, które były przedmiotem transferu, wynosiła na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio: 47 651 tys. zł oraz 30 tys. zł. Zmiana kategorii dotyczy instrumentów pochodnych i wynika z ustania wpływu na wycenę istotnego elementu dotyczącego ryzyka kredytowego dla dwóch z klientów niebankowych, uwzględnianego w wycenie na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Określenie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest zasadniczo równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności: W przypadku aktywów finansowych stanowiących udziały w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją jako wartość godziwą zaprezentowano procent aktywów netto podmiotu przypadający na udziały Grupy w danym podmiocie. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej jest to najlepsze możliwe do ustalenia przybliżenie wartości godziwej dla tych instrumentów.

Pozostałe inwestycje kapitałowe: W udziałach niekontrolujących w pozycji wartość godziwa zaprezentowano cenę nabycia skorygowaną o odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości zarówno dla inwestycji nienotowanych jak i dla inwestycji notowanych, ze względu na umowne czasowe ograniczenia możliwości ich zbycia.

Według założeń strategicznych Grupy zakłada się stopniową redukcję przedstawionych zaangażowań kapitałowych, z wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

W 2012 roku i w 2011 roku Grupa nie dokonała zbycia inwestycji kapitałowych, których wartości godziwej nie można było uprzednio wiarygodnie wycenić

Należności od banków i klientów

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów według zamortyzowanego kosztu pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek zostaje wyliczona jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych jak i zmian marż dla danego okresu sprawozdawczego. W szczególności zmiany marż dla kredytów wyliczane są w oparciu o faktyczne transakcje. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. Wyjątkiem są kredyty gotówkowe detaliczne oparte na stopie zarządzanej przez Bank, dla tych kredytów jako wartość godziwą przyjęto wartość bilansową tych kredytów. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredyty w rachunku bieżącym), jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym. Oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne związane z jednorodnymi kategoriami kredytów i pożyczek, w szczególności kredyty dla klientów indywidualnych, zostały oszacowane na podstawie portfela kredytowego i zdyskontowane za pomocą bieżących stóp procentowych z uwzględnieniem bieżących marż.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Zobowiązania wobec banków i klientów

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności, za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi z uwzględnieniem bieżących marż, w sposób analogiczny jak w przypadku kredytów.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Wartość godziwą zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (certyfikatów depozytowych) stanowi bieżąca wycena depozytu (rynkowa cena kupna).

39. Zobowiązania warunkowe

Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

Na dzień 31 grudnia 2012 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności i zobowiązań Banku lub jednostki zależnej od Banku, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Banku.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku łączna wartość wszystkich toczących się postępowań sądowych z udziałem Banku i jednostek zależnych od Banku dotyczących wierzytelności lub zobowiązań nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Banku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów z tytułu utraty wartości.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę utworzone są odpowiednie rezerwy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank był stroną 33 postępowań sądowych związanych z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 24 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 9 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego w sprawach związanych z terminowymi operacjami finansowymi, których Bank jest stroną zapadły trzy prawomocne i korzystne dla Banku rozstrzygnięcia sądowe, w pozostałych sprawach brak jest ostatecznych rozstrzygnięć sądowych.

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie to dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu rynku przedsiębiorcom nie należącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. Na dzień 31 grudnia 2012 roku nie zapadły ostateczne rozstrzygnięcia przed sądem. Postanowieniem z dnia 8 maja 2012 roku SOKiK zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08). Na postanowienie SOKiK z dnia 8 maja 2012 roku wniesiono zażalenie do Sądu Apelacyjnego. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek o zawieszenie postępowania. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż wobec braku tożsamości sprawy z udziałem Banku rozpatrywanej przez SOKiK i postępowania toczącego się przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie ze skargi MasterCard na Decyzję Komisji Europejskiej (sygn. akt T 111/08) nie sposób uznać, że postępowanie przed Sądem Unii Europejskiej stanowi prejudykat dla sprawy rozpatrywanej przez SOKiK.

W 2012 roku Grupa dokonała istotnego rozliczenia z tytułu sprawy sądowej. W wyniku prawomocnego rozstrzygnięcia sporu Bank dokonał wypłaty zasądzonej na rzecz powoda kwoty w wysokości 14,4 mln zł, w większości w ciężar utworzonej wcześniej rezerwy na tę sprawę sporną.

Zobowiązania z tytułu udzielonych i otrzymanych zobowiązań warunkowych

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań warunkowych według poszczególnych kategorii produktów prezentowały się następująco:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania warunkowe udzielone		
Akredytywy	149 128	138 218
Gwarancje udzielone	1 764 624	2 054 187
Linie kredytowe udzielone	11 092 470	10 674 678
Gwarancje emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom	1 212 550	551 150
Pozostałe zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	35 186	31 410
	14 253 958	13 449 643

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Akredytywy według kategorii		
Akredytywy importowe wystawione	144 855	132 833
Akredytywy eksportowe potwierdzone	4 273	5 385
	149 128	138 218

Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku Grupa nie posiadała zobowiązań warunkowych udzielonych na rzecz jednostek zależnych.

Na zobowiązania warunkowe udzielone przez Grupę tworzone są rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2012 roku kwota utworzonych rezerw na udzielone zobowiązania warunkowe wynosiła 11 476 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 11 474 tys. zł).

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania warunkowe otrzymane		
Finansowe	122 646	6 000
Gwarancyjne	4 798 611	3 807 088
	4 921 257	3 813 088

40. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowią zabezpieczenie następujących zobowiązań:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania podlegające zabezpieczeniu		
Zobowiązania wobec banków		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym poręczeniem odkupu	553 463	-
Zobowiązania wobec klientów		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym poręczeniem odkupu	3 061 956	-
	3 615 419	-

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie są przedstawione poniżej:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Aktywa stanowiące zabezpieczenie		
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	858 616	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 897 331	143 870

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Należności od banków		
lokata zabezpieczająca operacje instrumentami pochodnymi	75 062	38 317
Należności od klientów		
fundusze gwarancyjne transakcji giełdowych	110 297	128 331
Inne aktywa		
rozliczenia z tytułu operacji instrumentami finansowymi	3 511	-
	3 944 817	310 518

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, dodatkowo na dzień 31 grudnia 2012 roku kwota 2 763 624 tys. zł stanowi zabezpieczenie sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu stanowią zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Więcej informacji o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Banku z tytułu transakcji repo znajduje się w notce 37. Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia innych transakcji, w tym instrumentami pochodnymi. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

41. Działalność powiernicza

Bank oferuje usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank prowadził 11,4 tys. rachunków papierów wartościowych (31 grudnia 2011 rok: 14,4 tys. rachunków).

42. Leasing operacyjny

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Poniżej 1 roku	35 528	45 476
Od 1 do 5 lat	90 680	58 222
Powyżej 5 lat	1 360	1 172
	127 568	104 870
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	3 913	1 162

Grupa leasinguje powierzchnie biurową, zgodnie z umowami leasingu operacyjnego.

Umowy leasingowe powierzchni biurowych zawierane są na okres 5 lat z możliwością przedłużenia na kolejne 3 lata, przy czym część umów zawartych jest na okres do 1 roku lub na okresy dłuższe niż 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2012 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 49 091 tys. zł (w 2011 roku: 42 400 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Koszty działania”.

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Poniżej 1 roku	1 505	1 454
Od 1 do 5 lat	3 921	5 225
Powyżej 5 lat	3	53
	5 429	6 732
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	6 299	2 888

Grupa wynajmuje część powierzchni biurowych na podstawie umów najmu, które spełniają ekonomiczne znamiona leasingu operacyjnego.

Większość umów leasingowanych powierzchni biurowych zawartych jest na czas nieokreślony. Pozostałe umowy zawarte są na okres od 2 do 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W 2012 roku łączna kwota otrzymanych opłat z tego tytułu wyniosła 4 796 tys. zł (w 2011 roku: 3 494 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

43. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Informacja dodatkowa:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Stan środków pieniężnych:		
Środki pieniężne w kasie	474 301	503 980
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	883 007	472 080
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	187 014	68 122
	1 544 322	1 044 182

44. Jednostki powiązane

Transakcje z jednostkami powiązanymi

W ramach prowadzonej działalności biznesowej, podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc. oraz jednostkami zależnymi (patrz nota 22).

Transakcje z jednostkami powiązanymi obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje, transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Należności, w tym:	283 805	102 397
Lokaty	84 692	-
Zobowiązania, w tym:	1 236 202	4 499 545
Depozyty	449 070	3 270 560

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 roku

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Kredyty otrzymane	259 289	466 829
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi:		
Aktywa przeznaczone do obrotu	3 263 844	2 908 807
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	3 871 681	3 040 030
Zobowiązania warunkowe udzielone	153 653	406 112
Zobowiązania warunkowe otrzymane	226 035	221 968
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane), z tego:	168 476 833	157 370 941
Instrumenty stopy procentowej	135 206 525	131 594 106
FRA	25 641 000	25 400 000
swapy odsetkowe (IRS)	89 718 864	86 269 742
swapy odsetkowo – walutowe (CIRS)	17 318 155	11 532 526
opcje na stopę procentową	1 369 187	813 798
kontrakty futures	1 159 319	7 578 040
Instrumenty walutowe	32 155 394	24 389 907
FX forward/spot	943 343	1 712 473
FX swap	27 938 970	19 036 769
opcje walutowe	3 273 081	3 640 665
Transakcje na papierach wartościowych	134 707	54 275
opcje na akcje	-	15 686
papiery wartościowe zakupione do otrzymania	58 309	13 915
papiery wartościowe sprzedane do wydania	76 398	24 674
Transakcje związane z towarami	980 207	1 332 653
swap	-	33 288
opcje	980 207	1 299 365
<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	37 781	44 851
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	9 397	18 150

Grupa osiąga dochody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back to back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Grupy oraz domykające pozycję własną Grupy. Na dzień 31 grudnia 2012 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi wynosiła (607 837) tys. zł (31 grudnia 2011 roku: (131 223) tys. zł).

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające podatek VAT) w 2012 roku z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym i ujmowane są w kosztach działania i kosztach ogólnego zarządu oraz pozostałych kosztach operacyjnych; przychody dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych i prezentowane są w pozostałych przychodach operacyjnych.

<i>w tys. zł</i>	2012	2011
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	160 130	146 688
Pozostałe koszty operacyjne	329	187
Pozostałe przychody operacyjne	12 047	13 548

W 2012 roku miała miejsce kapitalizacja nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych w obszarze bankowości detalicznej. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 60 027 tys. zł (patrz nota: 25)."

Transakcje z jednostkami zależnymi

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Należności**		
Kredyty w rachunku bieżącym	263 150	116 299
Należności		
Stan na początek okresu	116 299	252 157
Stan na koniec okresu	263 150	116 299
Depozyty		
Rachunki bieżące, z tego:	7 843	4 254
jednostek objętych konsolidacją*	869	4 141
jednostek objętych wyceną metodą praw własności	6 974	113
Depozyty terminowe, z tego:	107 539	173 685
jednostek objętych konsolidacją*	99 601	115 916
jednostek objętych wyceną metodą praw własności	7 938	57 769
	115 382	177 939
Depozyty		
Stan na początek okresu	177 939	224 835
Stan na koniec okresu	115 382	177 939
Zobowiązania warunkowe udzielone***		
Akredytywy	1 741	17 604
Linie kredytowe udzielone	309 854	395 009
	311 595	412 613

w tys. zł	2012	2011
Przychody z tytułu odsetek i prowizji, z tego:	5 408	10 578
od jednostek objętych konsolidacją*	5 393	10 567
od jednostek objętych wyceną metodą praw własności	15	11
Koszty z tytułu odsetek i prowizji poniesione, z tego:	7 478	9 602
wobec jednostek objętych konsolidacją*	6 392	7 815
wobec jednostek objętych wyceną metodą praw własności	1 086	1 787

*Jednostki objęte konsolidacją obejmują Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., Handlowy-Leasing Sp. z o.o., Handlowy Investmens S.A. oraz PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji. Wykazane transakcje zawierane z tym jednostkami są eliminowane na poziomie skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku należności jednostek zależnych dotyczyły wykorzystanych kredytów w rachunku bieżącym jednostek objętych konsolidacją.

***Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku zobowiązania warunkowe udzielone jednostkom zależnym dotyczyły zobowiązań udzielonych jednostkom objętych konsolidacją.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku na należności oraz zobowiązania warunkowe udzielone jednostkom zależnym nie utworzono odpisów z tytułu utraty ich wartości.

45. Transakcje z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

w tys. zł	31.12.2012		31.12.2011	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	603	-	-	-
Depozyty				
Rachunki bieżące	8 460	2 225	5 700	3 053
Depozyty terminowe	3 519	119	3 635	187
	11 979	2 344	9 335	3 240

Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Grupy z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

46. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, mieszkania służbowe, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia). Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostała do wypłaty przewidywaną niezdyktowaną wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy Grupa ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów;
- świadczenia po okresie zatrudnienia – w ramach tego typu świadczeń Grupa oferuje pracownikom odprawy, opisane w notce 2, oraz przedstawiony poniżej program emerytalny.

Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania”. Rezerwa ta jest okresowo weryfikowana przez niezależnego aktuariusza z zastosowaniem przepisów MSSF.

Program emerytalny oferowany przez Grupę stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie, Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Opis Pracowniczego Programu Emerytalnego

Celem utworzonego przez Grupę Pracowniczego Programu Emerytalnego („Program”), jest gromadzenie oraz pomnażanie, poprzez inwestowanie, środków finansowych pochodzących ze składek wpłacanych w ramach Programu na indywidualny rachunek uczestnika dla zapewnienia wypłaty świadczenia po osiągnięciu wieku 60 lat lub po przejściu na wcześniejszą emeryturę bądź w przypadku uzyskania przez uczestnika uprawnień do świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy.

Obecny Program, będący kontynuacją PPE Polskiego Towarzystwa Emerytalnego „Diamant”, realizowany jest od 19 marca 2004 roku w ramach umowy z Legg Mason Senior Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty („LM Senior SFIO”) wpisany do rejestru funduszy inwestycyjnych przez Sąd Okręgowy w Warszawie pod numerem RFJ-8.

Umowa zawarta jest z funduszem inwestycyjnym Legg Mason Senior SFIO, którego organem zarządzającym jest Legg Mason Towarzystw i Funduszy Inwestycyjnych S.A. Zarządzającym Funduszem jest Legg Mason Zarządzanie Aktywami S.A. (część akcyjna) i Western Asset Management (część dłużna) dla funduszu: Bank Handlowy w Warszawie S.A. Agentem transferowym tj. podmiotem prowadzącym rejestr Uczestników PPE jest Pekao Financial Services Sp. z o.o.

Składka podstawowa dla uczestników Programu opłacana jest ze środków Grupy. Każdy pracownik – uczestnik Programu może również dopłacać z własnych środków składkę dodatkową. Składki wpłacane do Programu są w całości inwestowane w jednostki uczestnictwa LM Senior SFIO;

- inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy. Informację o nagrodach za wieloletnią pracę wypłacanych pracownikom przedstawia notka 2. Stanowią one program określonych świadczeń i wyceniane są przez niezależnego aktuariusza zgodnie z zapisami MSR 19;
- kapitałowe świadczenia pracownicze – w formie programu opcji na akcje Citigroup lub programu tzw. „akcji odroczonych” Citigroup. Zasady wyceny oraz prezentacji tych programów w sprawozdaniu finansowym przedstawione zostały w notce 2 w punkcie „Płatności w formie akcji” Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	72 552	64 449
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	15 164	-
Rezerwa na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę	36 913	36 210
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	13 473	8 762
Rezerwa na pozostałe koszty osobowe	2 294	-
	140 396	109 421

Koszty poniesione przez Grupę w 2012 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 22 991 tys. zł (w 2011 roku: 23 460 tys. zł).

Zatrudnienie w Grupie:

w etatach	2012	2011
Średnie zatrudnienie w roku	5 263	5 807
Stan zatrudnienia na koniec roku	4 892	5 646

W 2012 roku podjęty został proces restrukturyzacji zatrudnienia w związku z optymalizacją sieci oddziałów mającej na celu zwiększenie efektywności biznesu detalicznego i innych sektorów Banku. Na koszty związane z redukcją zatrudnienia utworzona została rezerwa w wysokości 32 400 tys. zł., która do dnia 31 grudnia 2012 roku została w pełni wykorzystana (patrz nota: 10, 33). Zasady tworzenia rezerwy na restrukturyzację przedstawione zostały w nocie 2 w punkcie „Rezerwa restrukturyzacyjna”.

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom oferowane są w formie nagrody akcje Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP) lub opcje na akcje Citigroup (tzw. program opcji pracowniczych lub SOP).

W ramach programu SOP uprawnieni pracownicy otrzymali opcje na zakup akcji, które są przyznawane po cenie zamknięcia z giełdy NYSE z dnia poprzedzającego przyznanie nagrody. Pracownicy nabywają prawa do części przyznanych opcji, co roku od dnia przyznania nagrody SOP. Opcje przyznane w roku 2009 są przekazywane w częściach po 33⅓% rocznie w ciągu trzech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Opcje przyznane w poprzednich latach 2005-2008 były przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Pracownik traci prawo do przyznanych opcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Opcje mogą być zrealizowane poprzez zakup akcji w terminie między nabyciem prawa do opcji a datą wygaśnięcia opcji.

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują tzw. „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. „Akcje odroczone” pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. „Akcje odroczone” przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Pracownik traci prawo do przyznanych akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Akcje przyznane w latach 2009-2012 będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania akcji.

W 2012 roku Bank wdrożył „Politykę zmiennych składników wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” (Polityka), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku. Zgodnie z Polityką, Zarząd Banku oraz osoby zajmujące stanowiska kierownicze, mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku, będą otrzymywali zmienne wynagrodzenia na podstawie wyników indywidualnych oraz całego Banku.

Część zmiennych wynagrodzeń osób objętych Polityką będzie wypłacana w transzach przez kolejne 3,5 roku.

Zmienne wynagrodzenia – Akcje Fantomowe

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci akcji fantomowych	21 stycznia 2013 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Została ustalona w dacie przyznania nagrody akcji fantomowych
Data zapadalności	6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych
Data nabycia uprawnień	6, 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu nabycia uprawnienia do nagrody. Nabycie uprawnień będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego w oparciu o Politykę będzie Odroczone Nagroda Pieniężna.

Zmienne wynagrodzenia – Odroczone Nagroda Pieniężna

Rodzaj transakcji w świetle MSSF	Inne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	21 stycznia 2013 roku
Przyznana kwota	Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Data zapadalności	18, 30, 42 miesiące od daty przyznania nagrody
Data nabycia uprawnień	12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania nagrody
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Grupie w latach 2013, 2014 i 2015 wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej powiększona o kwotę odsetek za okres odroczenia aż do dnia wypłaty. Wysokość

Zmienne wynagrodzenia – Odroczone Nagroda Pieniężna

odsetek została ustalona w styczniu 2013 roku Uchwałą Rady Nadzorczej Banku. Nabycie uprawnienia do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją w/w władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny, z wyłączeniem Programu Zakupu Akcji, którego kwota jest nieistotna z punktu widzenia sprawozdania, przedstawione są poniżej:

Program SOP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	16.01.2007	543,8	1	43
2	22.01.2008	244,5	8	2 096
3	29.10.2009	40,8	202	114 425

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania/Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	20.01.2009	46,72	22	6 251
2	19.01.2010	35,16	17	25 755
3	18.01.2011	50,20	27	45 550
4	17.01.2012	30,54	22	47 093

	Program SOP	Program CAP
Okres nabywania uprawnień (lata)	(6) 33,33% po każdym kolejnym oku (4)-(5) 25% po każdym kolejnym roku	25% po każdym kolejnym roku
Oczekiwana zmienność	36,85%	36,85%
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)	1 rok od momentu nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień
Stopa procentowa wolna od ryzyka (dla USD)	0,37%	0,37%
Oczekiwana dywidenda w USD na 1 akcję	0,04	0,04
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)	7%	7%
Wartość godziwa jednego instrumentu*(w USD)	0,00 – 4,78	39,56

*różni się w zależności od daty wykonania

Liczba oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje (program SOP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2012		31.12.2011	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena wykonania (w USD)
Występujące na początek okresu	110 137	70,62	117 569	70,8
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Transfery	11 717	-	358	-
Wykonane w danym okresie	-	-	7 790	40,8
Umorzone/wygasłe w danym okresie	5 290	-	-	-
Występujące na koniec okresu	116 564	44,65	110 137	70,62
Możliwe do wykonania na koniec okresu	116 564	44,65	65 637	89,21

Dla opcji występujących na koniec danego okresu:

31.12.2012			31.12.2011		
Cena wykonania (w USD)	Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)	Cena wykonania (w USD)	Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)
543,8	0,04	-	543,8	0,04	0,05
244,5	2,1	0,05	244,5	2,1	0,55
40,8	114,42	0,83	40,8	100,58	1,33

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2012		31.12.2011	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)
Występujące na początek okresu	114 874	52,74	85 437	71,60
Przyznane w danym okresie	47 093	30,54	59 296	50,20
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	37 318	-	29 859	-
Występujące na koniec okresu	124 649	39,49	114 874	52,74

47. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

48. Zarządzanie ryzykiem

STRUKTURA ORGANIZACYJNA I PROCESY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Grupa dokonuje analizy, oceny, aprobaty oraz zarządza szerokim spektrum rodzajów ryzyka związanych z jej działalnością. Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w różnych jednostkach i na różnych poziomach organizacji i pokrywa między innymi: ryzyko kredytowe (włączając ryzyko kredytowe kontrahenta, ryzyko rezydualne związane z przyjmowanymi zabezpieczeniami i ryzyko koncentracji ekspozycji), ryzyko płynności, ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza Banku jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawie:

- zatwierdzania strategii działalności Grupy oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem,
- zatwierdzania ogólnego akceptowalnego poziomu ryzyka w Grupie („apetytu na ryzyko”) w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w kolejnych latach (ICAAP),
- zatwierdzania podstawowej struktury organizacyjnej Grupy ustalonej przez Zarząd, dostosowanej do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka.

Zarząd Banku zatwierdza w drodze uchwał:

- strukturę organizacyjną Grupy dostosowaną do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka oraz definiuje role i obowiązki w obszarze zarządzania ryzykiem, zapewniając oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od jednostek prowadzących działania wymagające podejmowania ryzyka,
- zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie,
- ogólny akceptowalny poziom ryzyka w Grupie w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w kolejnych latach (ICAAP)..

Ponadto Zarząd Banku zapewnia istnienie procesów zarządzania istotnymi kategoriami ryzyka zidentyfikowanymi w procesie ICAAP.

Zarząd Banku powołał niezależnego Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem (ang. Chief Risk Officer), podlegającego bezpośrednio Prezesowi Zarządu i odpowiedzialnego za zarządzanie i kontrolę ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego, a w szczególności za:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie, metod identyfikacji, pomiaru i systemu kontroli oraz sprawozdawczości ryzyka,
- kształtowanie polityki zarządzania ryzykiem i opracowanie systemów oceny i kontroli ryzyka ,
- podejmowanie decyzji kredytowych zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur kredytowych oraz dokumentów wyznaczających politykę kredytową Grupy,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa portfela kredytowego,
- zarządzanie portfelem kredytów nieregularnych (włączając windykację i restrukturyzację wierzytelności).

Procesy zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym są wdrażane w Grupie na podstawie pisemnych strategii i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, monitorowania, raportowania i kontroli ryzyka zatwierdzonych przez Zarząd lub odpowiednio powołane Komitety, w tym Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komisje ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności (BRCC).

Szef Sektora Zarządzania Ryzykiem przedstawia Zarządowi Banku do zatwierdzenia strukturę organizacyjną Sektora, która uwzględnia specyfikę zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym w poszczególnych segmentach klientów. Dla tego celu w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem zostały wyodrębnione jednostki organizacyjne odpowiedzialne za:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Korporacyjnej,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Przedsiębiorstw,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Detalicznej,
- zarządzanie należnościami z utratą wartości,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym,
- zarządzanie ryzykiem płynności,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- wsparcie zarządzania ryzykiem w wyżej wymienionych obszarach, w tym w ramach funkcji kontrolnych.

Niezależni menedżerowie ryzyka są odpowiedzialni za ustalanie i wdrażanie polityki i praktyki zarządzania ryzykiem w odpowiednich jednostkach biznesowych, nadzór nad ryzykiem w tych jednostkach oraz reagowanie na potrzeby i problemy w nich występujące.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie wspierane jest przez szereg systemów informatycznych w zakresie:

- oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji,
- pomiaru, raportowania i monitoringu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego,
- monitorowania i raportowania zabezpieczeń,
- kalkulacji i raportowania odpisów z tytułu utraty wartości,
- wsparcia realizacji wymagań Nowej Umowy Kapitałowej.

Kluczowe rodzaje ryzyka

Ryzyko kredytowe, obejmujące również ryzyko kredytowe kontrahenta, wynika z zaangażowania kredytowego lub związanego z zawieraniem i rozliczaniem, niżej wymienionych transakcji, i jest to ewentualność wystąpienia strat finansowych w wyniku niedopełnienia zobowiązań finansowych lub umownych przez kredytobiorcę lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe jest elementem wielu aspektów działalności Grupy, zwanych dalej produktami, takich, jak:

- kredyty i pożyczki,
- transakcje walutowe oraz na instrumentach pochodnych,
- transakcje na papierach wartościowych,
- finansowanie i obsługa rozliczeń, w tym handlowych (krajowych i zagranicznych),
- transakcje, w których Grupa występuje w charakterze pośrednika wobec klientów lub innych osób trzecich.

Zasady opisane w sekcji „Ryzyko kredytowe” niniejszego dokumentu dotyczą różnych rodzajów ekspozycji, które zostały zdefiniowane w odpowiednich Politykach Kredytowych Grupy.

Dodatkowo w ramach systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa stosuje również zasady ograniczania ryzyka kredytowego (w tym poprzez przyjmowanie zabezpieczeń, ograniczając związane z tym **ryzyko rezydualne**) oraz zarządza **ryzykiem koncentracji zaangażowań**.

Ryzyko płynności to ryzyko, że Grupa może być niezdolna do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora. Pomiar ryzyka płynności opiera się o standardy wyznaczone przez regulatora (regulacyjne miary płynności) oraz o wewnętrzne miary ułatwiające zarządzanie tym ryzykiem.

Ryzyko rynkowe to ryzyko utraty zysków wskutek zmian stóp procentowych, kursów wymiany walut i cen towarów oraz ich wahań. Ryzyko rynkowe jest związane z portfelem bankowym oraz handlowym. Pomiar ryzyka rynkowego jest prowadzony zgodnie z ustalonymi standardami w celu zapewnienia spójności pomiarów we wszystkich jednostkach oraz możliwości agregacji ryzyka.

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności z wymogami prawnymi i regulacyjnymi.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Ryzyko wyniku finansowego definiowane jest jako zmienność wyniku finansowego, której nie da się przypisać jednoznacznie do innych ryzyk, identyfikowanych przez Bank i pokrytych w ramach kalkulacji wymogu kapitałowego lub kapitału wewnętrznego.

RYZYKO KREDYTOWE

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz stabilności prowadzonej działalności poprzez minimalizację ryzyka poniesienia strat kredytowych. Służą temu obowiązujące w Grupie regulacje i wdrożone procesy kontrolne.

Zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym

Za ustalanie Polityki Kredytowej Bankowości Korporacyjnej i Polityki Kredytowej Bankowości Przedsiębiorstw, zatwierdzanie pozostałych polityk i procedur, monitorowanie wyników zarządzania ryzykiem kredytowym, bieżącą ocenę ryzyka kredytowego portfela oraz zatwierdzanie indywidualnie znaczących limitów ryzyka kredytowego odpowiedzialne są niezależne służby zarządzania ryzykiem. Zasady akceptacji ryzyka są dostosowywane do strategii Banku, wyników portfela kredytowego oraz wyników audytu wewnętrznego.

W przypadku klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw oraz działalności w zakresie bankowości inwestycyjnej w skali całej organizacji, proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak:

- wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych służb zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe,
- postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem,
- wymóg podejmowania decyzji kredytowej przez co najmniej dwóch upoważnionych pracowników Banku posiadających stosowne limity kompetencyjne dla wszystkich istotnych ekspozycji,
- uzależnienie szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka – ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniając wielkość i ocenę ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym,
- stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych,
- określenie ratingu ryzyka dla każdego dłużnika i ekspozycji w spójnym procesie ratingowym w oparciu m.in. o wyniki modeli ratingowych lub scoringowych,
- okresowe monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych,
- wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad polityki przez kierownictwo wyższego szczebla.

W Sektorze Bankowości Detalicznej (SBD) Grupa posiada zatwierdzone przez Zarząd polityki kredytowe dla poszczególnych produktów kredytowych oferowanych przez SBD.

Ryzyko kredytowe w tym obszarze zarządzane jest przy pomocy:

- szczegółowych polityk kredytowych określających zasady badania zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej,
- systemu przyznawania kompetencji kredytowych oraz niezależnego nadzorowania jakości pracy analityków kredytowych,
- systemu monitorowania jakości narzędzi informatycznych wspomagających analizę zdolności i wiarygodności kredytowej,
- systemu pomiaru i kontroli ryzyka w portfelach kredytowych, na które składają się m.in.: szczegółowy system informacji zarządczej o jakości portfela kredytowego oraz czynności windykacyjnych, identyfikacja ekspozycji z utratą wartości, monitorowanie przeterminowań, monitorowanie benchmarków itp., zatwierdzonych przez Zarząd limitów wewnętrznych określających parametry portfela kredytowego,

- zatwierdzonych przez Zarząd zasad polityki windykacyjnej oraz politykę ochrony przed nadużyciami oraz politykę autoryzacji transakcji dokonanych na kartach kredytowych i debetowych,
- sprawozdań, informacji na temat jakości portfela kredytowego na Komitecie ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej, Komitecie Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitecie ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej,
- zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- monitoringu działania modeli scoringowych oraz pomiaru i identyfikacji ekspozycji z utratą wartości,
- monitoringu zachowań klientów Banku w Biurze Informacji Kredytowej (BIK),
- polityki wyceny zabezpieczeń kredytów zabezpieczonych hipotecznie oferowanych przez SBD.

Każdy portfel jest poddawany minimum raz w roku testom warunków skrajnych.

Ocena i pomiar ryzyka kredytowego

Grupa stosuje system spójnych ocen ratingowych w stosunku do całego portfela kredytów w Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw, co ułatwia porównanie zaangażowania kredytowego w ramach wszystkich sektorów działalności, regionów geograficznych i produktów.

Rating ryzyka dłużnika i rating limitu dłużnika są elementami oceny ryzyka kredytowego związanego z udzielonymi produktami. Rating ryzyka dłużnika odzwierciedla szacunkowe prawdopodobieństwo niewypłacalności dłużnika w ciągu 1 roku i jest obliczany zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli statystycznych, ocen zewnętrznych agencji ratingowych lub modeli scoringowych.

Rating limitu dłużnika, jako miara oceny ryzyka w horyzoncie średnio i długoterminowym, uwzględnia również w ocenie szczegółowe parametry jakościowe, uwzględniające między innymi: cykliczność branży, jakość zarządu, strategię, ryzyko niekorzystnych zmian regulacyjnych, jawność i jakość procesów kontroli.

Do każdego limitu kredytowego jest przypisany rating ryzyka limitu, który uwzględnia rating ryzyka dłużnika i parametry transakcji, np. zabezpieczenie prawne, pomniejszające straty poniesione w wyniku niewypłacalności bądź rodzaj produktu. W ten sposób rating ryzyka limitu określa potencjalną oczekiwaną stratę z tytułu transakcji.

Pomiar ryzyka kredytowego jest dokonywany na wielu poziomach, w tym:

- na poziomie limitu, który może obejmować jeden lub więcej kontraktów, dyspozycji lub transakcji,
- na poziomie dłużnika, w przypadku przyznania dłużnikowi kilku limitów, gdy można ocenić ryzyko braku spłaty zobowiązań przez dłużnika,
- na poziomie grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- na poziomie portfela, przy czym rating ryzyka portfela jest obliczany jako średnia indywidualnych ratingów ekspozycji ważonych wielkością ekspozycji.

W przypadku kwoty zaangażowania metody pomiaru rozpoczynają się od tych najprostszych, takich jak wartość aktywów, a kończą na skomplikowanych, takich jak ocena potencjalnych kosztów zastąpienia aktywa przy transakcji na instrumentach pochodnych. Procesy zastosowane do pomiarów także są różne, począwszy od prostego obliczania sald, a skończywszy na złożonej wielokrotnej symulacji. Na przykład w odniesieniu do zaangażowań wynikających z ryzyka kredytowego kontrahenta (przedrozliczeniowego) Bank na potrzeby zarządzania ryzykiem stosuje miarę PSE (Pre-Settlement Exposure - Zaangażowanie Przedrozliczeniowe), odzwierciedlającą przyszłą potencjalną ekspozycję danego kontrahenta. PSE odzwierciedla maksymalne oczekiwane zaangażowanie kontrahenta w trakcie trwania transakcji (lub portfela transakcji) przy określonym poziomie ufności.

Rozkład wartości mark-to-market oraz wartość PSE uzależniona jest od rozkładów czynników rynkowych decydujących o wartości poszczególnych transakcji w portfelu klienta. Przy braku wystarczającej ilości danych dla symulacji wartości portfela transakcji stosowane są bardziej uproszczone metody, podobnie jak w przypadku pomiaru zaangażowania dla celów rachunku kapitałowego.

W zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych Grupa wykorzystuje modele oceny punktowej, opracowane na podstawie historii zachowania własnych klientów. Modele te analizują zachowanie klienta w Biurze Informacji Kredytowej oraz cechy demograficzne klientów. Jakość działania modeli scoringowych podlega ocenie bieżącej oraz monitorowaniu rocznemu. W jej wyniku wprowadzane są zmiany w modelu lub polityce kredytowej.

Pomiar ryzyka kredytowego portfela detalicznego opiera się o dedykowane modele scoringowe oraz techniki raportowania obejmujące analizę wskaźników dotyczących nowych klientów oraz istniejących portfeli bez utraty wartości i z utratą wartości.

Skuteczność modeli scoringowych stosowanych w procesie oceny ryzyka jest regularnie monitorowana za pomocą raportów badających stabilności populacji, raportów KS (Kolmogorowa-Smirnowa) i sprawozdań dotyczących jakości portfela (wskaźniki przeterminowań i strat). Każdy model scoringowy podlega corocznej walidacji.

Monitoring ryzyka kredytowego

Prawdopodobieństwa nie wywiązania się z umowy przez dłużnika jest monitorowane przez wyznaczonych pracowników ryzyka lub biznesu odpowiadających za współpracę z klientem.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: (a) na poziomie klienta lub dłużnika, (b) na poziomie portfela.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na poziomie klienta odbywa się m.in. poprzez okresowe raporty kontrolne, proces wczesnego ostrzegania, okresowe analizy sytuacji klienta.

Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych, które umożliwiają także aktywne reagowanie w przypadku niepokojących sygnałów lub trendów.

Oprócz opracowywania różnych sprawozdań kredytowych, menedżerowie ryzyka prowadzą regularne spotkania dotyczące portfela z udziałem przedstawicieli jednostek biznesowych w celu dokonania przeglądu potencjalnych transakcji i przeanalizowania kwestii kredytowych.

W Sektorze Bankowości Detalicznej monitoringowi podlegają modele ocen scoringowych, pomiaru utraty wartości, poziom przeterminowań, efektywność działań windykacyjnych, limity wewnętrzne, zachowania klientów w BIK, benchmarki itp.

Ograniczanie ryzyka

Ograniczanie ryzyka jest stałym i kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem w Grupie. Jest prowadzone poprzez:

- wyznaczanie rynku docelowego oraz kryteriów doboru klientów,
- wyznaczanie maksymalnych, dopuszczalnych limitów zaangażowania kredytowego poprzez limity dla określonych ratingów ryzyka lub poprzez kryteria akceptacji ryzyka,
- ustanowienie i monitorowanie odpowiednich limitów w celu ograniczania ryzyka koncentracji zaangażowań,
- wyznaczanie i utrzymywanie wysokich standardów pozyskiwania i analizy informacji o kredytobiorcy (due diligence),
- ustanawianie standardów w zakresie procesu kredytowego w celu zapewnienia spójnego podejścia do danych segmentów,
- stosowanie minimalnych standardów dokumentacji,
- stosowanie zabezpieczeń celem ograniczenia ryzyka i zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- określanie oczekiwanej struktury zabezpieczeń lub relacji wartości kredytu do wartości zabezpieczenia,
- wycena rzeczowych zabezpieczeń przez dedykowane i wyspecjalizowane służby w Banku z wykorzystaniem wycen zewnętrznych, tam gdzie zachodzi taka potrzeba,
- monitorowanie kredytów i system wczesnego ostrzegania,
- aktywne zarządzanie portfelem poprzez wdrażanie odpowiednich zmian w strategii kredytowej w oparciu o przeglądy portfela lub testy warunków skrajnych.

Polityka stosowania zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego, Grupa posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, przyjmowania różnych rodzajów zabezpieczeń, w tym przyjmowania gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia (zwane dalej łącznie: zabezpieczeniami). Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego związanego z przyjmowaniem zabezpieczeń.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym to ryzyko jest fakt, że w odniesieniu do finansowania przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność gospodarczą podstawowym źródłem spłaty wierzytelności Grupy są przychody z bieżącej działalności klientów, będące kluczowym elementem oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami Grupa przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne,
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są przede wszystkim:
  - gwarancje i poręczenia,
  - zabezpieczenia gotówkowe,
  - papiery wartościowe,
  - należności,
  - zapasy,
  - nieruchomości,
  - maszyny i urządzenia (w tym pojazdy mechaniczne).

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Grupę zabezpieczeń, zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady monitoringu zabezpieczeń (w tym inspekcji),

Ponadto w regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone są takie parametry jak:

- wymagana struktura zabezpieczeń dla poszczególnych rodzajów wierzytelności kredytowych,
- relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń,
- pożądana struktura poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w portfelu wierzytelności kredytowych.

Grupa okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest wystarczająca.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwane wartości kredytu do wartości zabezpieczenia określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacja ta jest również przedmiotem okresowej kontroli/monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest wpis w księdze wieczystej uzyskiwany dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Grupa stosuje również ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej.

Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, zleconego przez Grupę. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów na nieruchomości dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

W Grupie na dzień 31 grudnia 2012 roku finansowy efekt uwzględnienia odzysku z przyjętych

zabezpieczeń dla należności od klientów z rozpoznaną utratą wartości w analizie indywidualnej wyniósł 156 323 tys. zł (31 grudnia 2011 roku: 181 518 tys. zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu nie zostały uwzględnione przepływy z tych zabezpieczeń.

Koncentracja zaangażowania

Grupa ustanawia limity i zarządza wielkością ekspozycji tak, aby zapewnić odpowiednie rozproszenie ryzyka w portfelu. W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa określa limity koncentracji zaangażowań w odniesieniu do maksymalnej sumy ekspozycji (według wewnętrznej sprawozdawczości):

- wobec jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (dłużnika),
- w ramach branż według wewnętrznej klasyfikacji Grupy,
- w walutach obcych,
- z tytułu transakcji generujących ryzyko kredytowe kontrahenta (przedrozczeniowe),
- wobec grupy kapitałowej podmiotu dominującego dla Grupy,
- progi koncentracji z tytułu zaangażowań zabezpieczonych hipotecznie oraz zaangażowań na finansowanie nieruchomości,
- z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych Pionu Ryzyka Bankowości Detalicznej.

Pierwsze dwie koncentracje (wobec dłużników i branż) dotyczące w szczególności portfeli Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw są koncentracjami uznanymi za najistotniejsze z punktu widzenia zarządzania tym ryzykiem w Grupie.

W ramach zarządzania ekspozycjami wobec dłużników Grupa monitoruje również limity określone ustawą Prawo Bankowe i innymi Uchwałami nadzorczymi oraz zapewnia ich przestrzeganie, w tym wyznaczenie dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu tych ekspozycji w razie potrzeby.

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec dłużnika

Grupa dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Według danych z dnia 31 grudnia 2012 roku zaangażowanie Grupy w transakcje z grupami klientów, dotyczące portfela bankowego, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Grupy (zdefiniowanych w dalszej części sprawozdania), wynosi 6 165 674 tys. zł, czyli 134,7 % tych funduszy (31 grudnia 2011 roku: 3 684 007 tys. zł, tj. 90,4%).

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych 10 największych niebankowych kredytobiorców Grupy:

w tys. zł	31.12.2012			31.12.2011		
	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe *	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
GRUPA 1	295 507	660 984	956 491	6	533 350	533 356
GRUPA 2	773 688	161 095	934 783	365 220	337 648	702 868
KLIENT 3	716 500	200 050	916 550	691 400	75 150	766 550
GRUPA 4	217 656	499 661	717 317	328 489	419 451	747 940
GRUPA 5	443 147	168 221	611 368	272 859	160 435	433 294
KLIENT 6	399 883	163 637	563 520	199 556	165 924	365 480
GRUPA 7	440 436	60 233	500 669	-	-	-
GRUPA 8	318 113	175 675	493 788	266 619	61 608	328 227
GRUPA 9	303 686	167 502	471 188	187 823	20 539	208 362
GRUPA 10	198 076	253 359	451 435	5	200 930	200 935
Razem 10	4 106 692	2 510 417	6 617 109	2 311 977	1 975 035	4 287 012

*Nie obejmuje zaangażowań z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze Komisji Nadzoru Finansowego określają limity maksymalnego zaangażowania Grupy. Przy zachowaniu warunków określonych przepisami uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz uchwały nr 208/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań dopuszcza się utrzymywanie przez Grupę przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ustawy – Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z uchwałą nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych Grupy (...).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa posiadała zaangażowanie wobec jednego podmiotu przekraczające ustawowe limity koncentracji zaangażowań. Przekroczenie limitu dotyczyło zaangażowania wynikającego z transakcji instrumentami pochodnymi. Z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań wyznaczony został dodatkowy wymóg kapitałowy, który włączony został do rachunku całkowitego wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec branży

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki, w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane w zakresie zaangażowania (brutto) Grupy w dwudziestu największych branżach gospodarki oraz w podziale na typ prowadzonej działalności według stanu na porównawcze okresy.

Branża gospodarki według PKD	31.12.2012		31.12.2011	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4 285 518	21,1%	3 666 012	20,8%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2 733 355	13,5%	1 504 309	8,5%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych	1 684 544	8,3%	1 484 166	8,4%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 226 034	6,0%	1 216 060	6,9%
Produkcja artykułów spożywczych	1 038 106	5,1%	996 792	5,6%
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	832 465	4,1%	689 224	3,9%
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	791 205	3,9%	585 434	3,3%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	715 034	3,5%	750 022	4,2%
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	681 676	3,4%	510 935	2,9%
Górnictwo rud metali	500 584	2,5%	-	-
Pierwsze "10" branż gospodarki	14 488 521	71,5%	11 402 954	64,6%
Produkcja urządzeń elektrycznych	453 766	2,2%	470 948	2,6%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	424 532	2,1%	380 510	2,2%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	346 996	1,7%	400 201	2,3%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	288 537	1,4%	356 961	2,0%
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	280 816	1,4%	267 054	1,5%
Produkcja napojów	255 236	1,3%	237 375	1,3%
Telekomunikacja	253 754	1,3%	263 904	1,5%
Produkcja mebli	240 335	1,2%	228 580	1,3%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	234 640	1,2%	191 107	1,1%

Branża gospodarki według PKD	31.12.2012		31.12.2011	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Produkcja mebli	218 472	1,1%	202 083	1,1%
Pierwsze "20" branż gospodarki	17 485 605	86,3%	14 401 677	81,5%
Pozostałe branże	2 781 814	13,7%	3 255 156	18,5%
Razem	20 267 419	100,0%	17 656 833	100,0%

*Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków).

Pomimo, że w stosunku do końca 2011 roku koncentracja w wybranych branżach zmieniła się, ogólny poziom koncentracji portfela pozostał na podobnym poziomie.

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków		
finansowa	2 258 337	1 990 826
produkcyjna	3 699 331	3 101 158
usługowa	752 894	833 862
pozostała	6 182 812	4 715 556
	12 893 374	10 641 402
Należności brutto od osób fizycznych	5 920 992	5 862 179
(patrz nota 18, 23)	18 814 366	16 503 581

Poza monitorowaniem aktualnych poziomów koncentracji w odniesieniu do ustanowionych limitów, Grupa monitoruje również inne potencjalne koncentracje – geograficzną i zabezpieczeń – jednak ze względu na charakterystykę portfela Grupy nie zostały wyznaczone limity dla tych rodzajów koncentracji (z wyjątkiem progów dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie).

Zarządzanie ekspozycjami z rozpoznaną utratą wartości

Proces aktywnego zarządzania jakością portfela obejmuje nadawanie ekspozycjom nie tylko odpowiedniego ratingu, ale również nadawanie ekspozycjom właściwej wewnętrznej klasyfikacji rozpoznawania utraty ich wartości oraz zastosowanie odpowiednich działań naprawczych bądź windykacyjnych. Bank posiada jednolity wewnętrzny system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów.

Ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznaną została utrata wartości są podzielone na dwie grupy. Wyodrębnia się portfel ekspozycji zarządzanych na podstawie indywidualnej klasyfikacji (klienci oceniani indywidualnie) oraz portfel ekspozycji zarządzanych na bazie dni zaległości w spłacie (klienci oceniani portfelowo). Przypisanie do określonego portfela zależy od całkowitej kwoty zaangażowania danego klienta i stosowanego procesu zarządzania zaangażowaniem.

Dla klientów ocenianych indywidualnie ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości to te, w przypadku których zaistniały obiektywne przesłanki wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych obejmujące, między innymi:

- pojawienie się istotnych trudności finansowych dłużnika,
- niedotrzymywanie warunków umowy, np. opóźnienia w spłacie rat kapitałowych lub odsetkowych,
- pojawienie się przyczyn ekonomicznych lub prawnych związanych z trudnościami finansowymi kredytobiorcy wraz z wyrażeniem zgody przez Bank na warunki finansowe wobec kredytobiorcy, których kredytodawca nie brałby pod uwagę w innym przypadku,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości kontrahenta lub uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego,
- krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która może mieć związek z niespłaceniem ekspozycji,
- opóźnienie w spłacie powyżej 60 dni,

- znaczące pogorszenie oceny ratingowej klienta,
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec kontrahenta,
- obniżenie ratingu kontrahenta przez uznaną i akceptowaną przez Bank zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej,

Dla klientów ocenianych na podstawie zaległości obiektywnym dowodem utraty wartości ekspozycji kredytowych jest przede wszystkim przekroczenie określonych progów dni zaległości.

Kadra zarządzająca ryzykiem regularnie ocenia adekwatność ustanowionych odpisów na ekspozycjach z rozpoznaną utratą wartości.

Klienci zarządzani na bazie klasyfikacji (oceniani indywidualnie)

Utrata wartości jest określana przez szacowanie straty na ekspozycji, odrębnie dla każdej ekspozycji, uwzględniając:

- łączne zaangażowanie klienta,
- szanse do utrzymania się na rynku modelu biznesowego klienta i zdolność do pomyślnego rozwiązania problemów finansowych,
- generowanie przepływów pieniężnych wystarczających do obsługi zobowiązań,
- kwoty i terminy oczekiwanych spłat należności,
- prawdopodobieństwo realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych,
- możliwa do odzyskania wartość zabezpieczenia i prawdopodobieństwo udanego przejęcia zabezpieczenia (z uwzględnieniem wszystkich ryzyk prawnych oraz kosztów utrzymywania zabezpieczenia do momentu zbycia),
- oczekiwane wpływy środków z tytułu prowadzonego postępowania egzekucyjnego, upadłościowego lub likwidacji,
- oszacowane prawdopodobne koszty związane z dochodzeniem zaległych płatności,
- w niektórych przypadkach również cena rynkowa wierzytelności.

Wymagane jest, aby poziom odpisów na znaczących zaangażowaniach zarządzanych na bazie klasyfikacji był przeglądany, co najmniej raz na kwartał. Przegląd obejmuje posiadane zabezpieczenia oraz weryfikację dokonanych i oczekiwanych spłat.

Klienci zarządzani na bazie dni zaległości (oceniani portfelowo)

Dla ekspozycji, które nie są uznane za znaczące, utrata wartości jest obliczana na bazie portfelowej, zasadniczo w oparciu o zaległości w spłacie. Stosowane jest podejście sformalizowane, które przypisuje progresywnie tym wyższy odpis, im dłużej klient zalega ze spłatą kredytu.

Poniżej został zaprezentowany portfel Grupy, pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą wartości oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu utraty wartości. W ramach należności ze stwierdzoną utratą wartości wyodrębnia się portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz portfel zarządzany na bazie dni zaległości w spłacie (należności oceniane portfelowo). Ekspozycję bez rozpoznanej utraty wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

W przypadku klientów Sektora Bankowości Detalicznej podstawowym kryterium rozpoznania utraty wartości jest wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenia dozwolonego salda. Na potrzeby wyliczenia odpisów z tytułu utraty wartości przyjmuje się, że kryterium to spełnione jest w przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie równego lub przekraczającego 90 dni na moment wyliczania utraty wartości.

Niezależnie od dnia przeterminowania, za ekspozycje z utratą wartości uznawane są ekspozycje, w przypadku których Grupa, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta, zgodził się na udogodnienie w spłacie (restrukturyzację należności), którego w innym wypadku by nie udzielił, przy czym Grupa nie otrzymuje w zamian odpowiedniej rekompensaty.

Przez odpowiednią rekompensatę rozumie się otrzymanie dodatkowych przychodów, w rezultacie których wartość bieżąca przepływów pieniężnych nie spada poniżej wartości księgowej sprzed restrukturyzacji.

Za dodatkowe przesłanki utraty wartości uznawane są:

- śmierć, trwale kalectwo lub poważna choroba;
- oszustwo;
- uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego klienta lub ogłoszenie przez klienta upadłości;
- utrata wartości lub zagrożenie utraty wartości zabezpieczenia;
- pobyt klienta w areszcie lub więzieniu;
- częściowe umorzenie kapitału;
- wypowiedzenie umowy;
- wniosek Banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe

<i>w tys. zł</i>	Nota	31.12.2012	31.12.2011
Należności kredytowe (banków i klientów) brutto	18, 23	18 814 366	16 503 581
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	6 838 483	5 805 044
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	20	15 003 003	17 625 355
Inne aktywa	28	567 736	403 182
Zobowiązania warunkowe udzielone	39	14 253 958	13 449 643
		55 477 546	53 786 805

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012		31.12.2011	
	Należności od klientów	Należności od banków	Należności od klientów	Należności od banków
Należności z rozpoznaną utratą wartości				
Należności oceniane indywidualnie				
Wartość brutto	590 572	-	628 459	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	400 831	-	370 035	-
Wartość netto	189 741	-	258 424	-
Należności oceniane portfelowo				
od klientów i banków (bez osób fizycznych)				
wg dni zaległości w spłacie				
0-90 dni	4 892	-	2 777	-
91-180 dni	9 616	-	13 912	-
181-360 dni	4 666	-	7 348	-
ponad 361	55 493	-	93 741	-
od osób fizycznych, w tym:	742 893	-	842 662	-
portfel restrukturyzowany	134 959	-	145 932	-
Wartość brutto	817 560	-	960 440	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	611 488	-	718 759	-
Wartość netto	206 072	--	241 681	-
Należności bez utraty wartości				
od klientów i banków (bez osób fizycznych) wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1-4-	6 726 857	1 454 135	6 003 952	539 362
rating ryzyka +5-6-	3 911 704	7 892	3 042 996	8 952
rating ryzyka +7 i powyżej	133 475	-	303 946	5
od osób fizycznych wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	4 827 705	-	4 658 929	-
1-30 dni	255 525	-	241 540	-

w tys. zł	31.12.2012		31.12.2011	
	Należności od klientów	Należności od banków	Należności od klientów	Należności od banków
31–90 dni	88 941	-	115 000	-
Wartość brutto	15 944 207	1 462 027	14 366 363	548 319
Odpisy z tytułu utraty wartości	118 608	126	146 995	63
Wartość netto	15 825 599	1 461 901	14 219 368	548 256
Łączna wartość netto	16 221 412	1 461 901	14 719 473	548 256

w tys. zł	31.12.2012		31.12.2011	
	Należności od klientów	Należności od banków	Należności od klientów	Należności od banków
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności z rozpoznaną utratą wartości				
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane indywidualnie	400 831	-	370 035	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na należności oceniane portfelowo				
na należności od klientów i banków (bez osób fizycznych) wg dni zaległości w spłacie				
0-90 dni	1 715	-	959	-
91-180 dni	3 233	-	4 063	-
181-360 dni	1 864	-	27 021	-
ponad 361	40 248	-	49 656	-
na należności od osób fizycznych, w tym	564 428		637 060	-
portfel restrukturyzowany	99 344		109 452	
	611 488	-	718 759	-
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty na należności od klientów i banków (bez osób fizycznych) wg ratingu ryzyka				
rating ryzyka 1–4-	1 659	86	1 929	29
rating ryzyka + 5–6-	18 141	40	20 661	34
rating ryzyka +7 i powyżej	4 767	-	11 547	-
na należności od osób fizycznych wg przeterminowania należności				
bez opóźnień w spłacie	32 058		29 956	
1–30 dni	24 250	-	26 784	-
31–90 dni	37 733	-	56 118	-
	118 608	126	146 995	63
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	1 130 927	126	1 235 789	63

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011
Należności objęte odpisem na poniesione niezidentyfikowane straty		
Należności nieprzeterminowane		
bez opóźnień w spłacie	16 946 558	13 714 071
1–30 dni	344 490	1 056 657
Należności przeterminowane		
31–90 dni	111 770	125 365
91–180 dni	3 228	70
181–365 dni	23	1 295
ponad 366 dni	165	17 224
Wartość brutto	17 406 234	14 914 682

Poziom pokrycia rezerwami należności Grupy przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	31.12.2012	31.12.2011
Wartość brutto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	1 408 132	1 588 899
Należności oceniane indywidualnie	590 572	628 459
Należności oceniane portfelowo	817 560	960 440
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	17 406 234	14 914 682
Łączna wartość brutto	18 814 366	16 503 581
Odpisy z tytułu utraty wartości		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	1 012 319	1 088 794
Należności oceniane indywidualnie	400 831	370 035
Należności oceniane portfelowo	611 488	718 759
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	118 734	147 058
Łączne odpisy z tytułu utraty wartości	1 131 053	1 235 852
Wartość netto		
Należności z rozpoznaną utratą wartości, z tego:	395 813	500 105
Należności oceniane indywidualnie	189 741	258 424
Należności oceniane portfelowo	206 072	241 681
Należności bez rozpoznaney utraty wartości	17 287 500	14 767 624
Łączna wartość netto	17 683 313	15 267 729
Wskaźnik pokrycia rezerwami należności z rozpoznaną utratą wartości	71,9%	68,5%

RYZIKO PŁYNNOŚCI

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Grupy z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
  - zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,
- z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosownych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Grupie spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie płynnością

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.

Grupa analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka.

Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań ALCO i jest określone w strategii Grupy. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście wpływu na rentowność prowadzonej działalności.

Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań ALCO i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Grupy plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Pionu Skarbu i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Grupa analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych, przyjmując jako warunek konieczny brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 3 miesięcy.

Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Pionu Skarbu i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Grupy, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz bank centralny.

Zarządzanie płynnością w podmiotach Grupy leży w zakresie zadań zarządów tych spółek przy uwzględnieniu „Zasad zarządzania ryzykiem”. Nadzór nad płynnością podmiotów Grupy sprawuje ALCO.

Plan finansowania i zabezpieczania płynności

Roczny Plan Finansowania i Płynności (Plan) jest przygotowywany dla Grupy przez Szefa Pionu Skarbu. Odpowiada on również za uzyskanie aprobaty ALCO dla tego Planu. Plan powinien obejmować wszystkie istotne elementy dotyczące finansowania i płynności wynikające z planów biznesowych, a w szczególności w obszarze depozytów i kredytów dla klientów, tak jak to zostało określone w budżetach rocznych poszczególnych jednostek biznesowych, a także istotnych zmian otoczenia regulacyjnego oraz sytuacji rynkowej.

Narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

Bank dokonuje pomiaru i zarządza ryzykiem płynności poprzez zastosowanie zarówno zewnętrznych miar nadzorczych, jak i miar dodatkowych wypracowanych wewnętrznie.

Wewnętrzne narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

W uzupełnieniu do nadzorczych miar płynności Grupa Banku stosuje zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem płynności obejmujący:

- Analizę luk – Raport Dostępu do Rynku (MAR),
- Scenariusze kryzysowe,
- Strukturalne wskaźniki płynności,
- Rynkowe czynniki ostrzegawcze,
- Znaczące źródła finansowania,
- Awaryjny plan finansowania.

Scenariusze kryzysowe

Testy warunków kryzysowych są przeprowadzane w celu zbadania potencjalnego wpływu określonego zdarzenia na bilans Grupy oraz skumulowaną lukę w horyzoncie 3 miesięcy, a także określenia, jakie dodatkowe finansowanie działalności jest konieczne w każdym z określonych scenariuszy. Scenariusze te są przygotowywane przez Pion Skarbu i Ryzyko Rynkowe Banku oraz zatwierdzane przez ALCO.

Grupa przeprowadza testy warunków kryzysowych w cyklu miesięcznym. Scenariusze te zakładają istotne zmiany w podstawowych parametrach finansowania takie, jak:

- Koncentracja bazy funduszowej,
- Obniżenie ratingu długoterminowego,
- Obniżenie ratingu krótkoterminowego,
- Kryzys finansowy na rynku krajowym.

Awaryjny plan finansowania

Pion Skarbu przygotowuje oraz aktualizuje w cyklu rocznym „Plan pozyskania funduszy i utrzymania płynności w sytuacji zagrożenia płynności” (Plan awaryjny), który określa sposób działania Banku w sytuacji kryzysowej, w tym szczególnie w przypadkach zakładanych w scenariuszach kryzysowych i opisanych w „Rocznym planie finansowania i zabezpieczenia płynności”. Awaryjny plan finansowania jest zatwierdzany przez ALCO.

Plan awaryjny określa:

- Warunki/symptomy wskazujące na wystąpienie sytuacji kryzysowej,
- Kompetencje do podejmowania działań w ramach realizacji planu,
- Źródła pozyskania funduszy, a w szczególności zasady utrzymywania portfela aktywów płynnych do użycia w przypadku wystąpienia problemów płynnościowych,
- Zasady przeprowadzania sprzedaży aktywów i zmiany struktury bilansu,
- Zasady postępowania w celu przywrócenia zaufania klientów do instytucji.

Wielkości zmodyfikowanej luki przepływów finansowych oraz poziom aktywów płynnych na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku przedstawione są w poniższych tabelach.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2012 roku:

<i>w tys. zł</i>	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	9 765 848	-	-	-	33 742 915
Pasywa	10 506 745	15 653	430 162	35 614	32 520 589
Luka bilansowa w danym okresie	(740 897)	(15 653)	(430 162)	(35 614)	1 222 326
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	13 145 218	3 934 663	17 757 422	8 030 165	11 529 551
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	13 144 474	4 051 952	17 951 240	8 079 727	11 726 748
Luka pozabilansowa w danym okresie	744	(117 289)	(193 818)	(49 562)	(197 197)
Luka skumulowana	(740 153)	(873 095)	(1 497 075)	(1 582 251)	(557 122)

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2011 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	9 308 485	-	-	-	32 969 713
Pasywa	10 033 999	954 309	29 492	497 129	30 763 269
Luka bilansowa w danym okresie	(725 514)	(954 309)	(29 492)	(497 129)	2 206 444
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wpływy	17 755 307	5 764 197	10 506 762	4 035 334	11 147 661
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych – wypływy	17 725 234	5 744 581	10 370 852	4 168 442	11 086 524
Luka pozabilansowa w danym okresie	30 073	19 616	135 910	(133 108)	61 137
Luka skumulowana	(695 441)	(1 630 134)	(1 523 716)	(2 153 953)	113 628

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	18 588 543	19 877 179	(1 288 636)
rachunek nostro w NBP i stabilna część gotówki	1 053 485	310 037	743 448
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	2 532 055	1 941 787	590 268
dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	15 003 003	17 625 355	(2 622 352)
Skumulowana luka płynności do 1 roku	(1 497 075)	(1 523 716)	26 641
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	1242%	1305%	(63 p.p.)

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Grupy według umownych terminów wymagalności. Prezentowane kwoty nie uwzględniają wpływu stopy efektywnej na wartości zobowiązań z tytułu odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat	Odsetki
Zobowiązania wobec banków	30	2 356 438	1 999 730	-	288 776	64 759	24	3 149
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	19	1 027 729	1 027 729	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	31	26 852 230	25 824 920	450 119	536 328	18 348	93	22 422
Depozyty podmiotów sektora finansowego	31	2 794 850	2 609 180	5 534	160 762	16 006	12	3 356
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	31	20 834 934	20 039 075	419 496	358 093	1 879	81	16 310
Pozostałe zobowiązania	31	3 222 446	3 176 665	25 089	17 473	463	-	2 756
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Instrumenty pochodne	19	3 809 270	124 324	178 255	305 514	2 345 351	855 826	-
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	39	11 092 470	10 200 430	17 086	314 945	412 329	147 680	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	39	1 799 810	164 907	180 430	825 770	556 805	71 898	-
		46 937 947	39 342 040	825 890	2 271 333	3 397 592	1 075 521	25 571
Instrumenty pochodne rozliczane brutto								
Wpływy		53 149 747	13 303 983	3 980 278	17 088 166	15 970 616	2 806 704	
Wypływy		53 662 203	13 325 688	4 091 598	17 221 173	16 198 015	2 825 729	
		(512 456)	(21 705)	(111 320)	(133 007)	(227 399)	(19 025)	

Na dzień 31 grudnia 2011 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat	Odsetki
Zobowiązania wobec banków	30	6 011 402	4 542 694	873 480	30 975	516 141	40 641	7 471
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	19	679 529	679 529	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, tego:		24 095 908	22 927 576	622 635	467 987	55 378	1 211	21 121
Depozyty podmiotów sektora finansowego	31	2 232 262	2 156 197	69 651	4 643	18	675	1 078
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	31	21 689 800	20 649 941	525 214	440 165	54 657	536	19 287
Pozostałe zobowiązania	31	173 846	121 438	27 770	23 179	703	-	756
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	32	25 336	673	-	24 652	-	-	11
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Instrumenty pochodne	19	3 381 573	106 334	194 817	598 626	1 982 155	499 641	-
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	39	10 674 678	9 960 127	51 395	95 927	502 423	64 806	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	39	2 085 597	70 497	181 198	927 449	830 038	76 415	-
		46 954 023	38 287 430	1 923 525	2 145 616	3 886 135	682 714	28 603
Instrumenty pochodne rozliczane brutto								
Wpływy		47 773 916	18 299 699	5 319 162	10 305 902	10 649 324	3 199 829	
Wywały		47 680 168	18 313 618	5 321 701	10 178 640	10 561 080	3 305 129	
		93 748	(13 919)	(2 539)	127 262	88 244	(105 300)	

RYZIKO RYNKOWE

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe określone jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Banku odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, jak również zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosownych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Banku spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu – Szefa Sektora Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- Szefów jednostek biznesowych podejmujących ryzyko,

- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i bankowe.

Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe takie, jak: dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zawierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym – tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Departament Skarbu Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne oraz opcje na stopy procentowe. Działalność Grupy w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednocześnie (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku z czym portfel transakcji opcyjnych jest wyłączony z kalkulacji i monitoringu ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii płaconej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.

Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, niezaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Departament Skarbu Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli bankowych z wszystkich innych jednostek organizacyjnych Grupy. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close)/całkowitego zwrotu z portfela (Total Return),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach)

klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności,

- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania,
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunień momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). W Grupie do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratałnych,
- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/pasywa, zalicza się do najdłuższego pasma przeszacowania,
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Departament Skarbu na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Departamentu Skarbu) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (*Value-at-Close*) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy.

w tys. zł	31.12.2012		31.12.2011	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	39 957	164 132	35 063	157 265
USD	5 872	21 540	1 822	(12 875)
EUR	11 789	42 146	(6 059)	(32 340)

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Grupa dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunień czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Grupy.

Biuro Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Skarbu prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

- zarządzanie płynnością finansową,
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Pion Skarbu z innych jednostek organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy,
- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Grupy przez Pion Skarbu.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawione są w tabeli poniżej:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011	Ogółem w okresie 01.01.2012 – 31.12.2012		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(2 975)	(1 613)	(2 211)	(998)	(3 266)
USD	(56)	(739)	(181)	(42)	(759)
EUR	(110)	(937)	(321)	(110)	(1 070)

Działalność Grupy w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01 (Dolar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym) spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Grupy wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Grupa notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w dwudziestu jeden walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w 2012 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011	w okresie 01.01.2012 – 31.12.2012		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	279	144	102	494	(464)
EUR	24	199	36	266	(190)
USD	(72)	41	(14)	151	(214)

W 2012 roku średnie wielkości ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w walucie krajowej i USD były niższe w porównaniu z rokiem 2011 (np. DV01 w PLN było średnio niższe o 12% i wyniosło 102 tys. zł), podczas gdy ekspozycja w walucie EUR była wyższa od średniego poziomu z roku ubiegłego i wynosiła 36 tys. zł (w ubiegłym roku było to -14 tys. zł). Jeśli chodzi o największe wielkości ekspozycji przyjmowanych przez Departament Skarbu to były w większości przypadków wyższe niż w roku ubiegłym. Maksymalna ekspozycja w PLN wyniosła 494 tys. zł w porównaniu do 353 tys. zł w roku 2011, a pozycja w EUR osiągnęła wielkość 266 tys. zł w porównaniu z 199 tys. zł w roku ubiegłym.

Pion Skarbu, prowadzący w ramach Grupy działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w 2012 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2012	31.12.2011	w okresie 1.01.2012 – 31.12.2012		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	1 036	260	1 797	5 814	73
Ryzyko stóp procentowych	7 762	8 201	8 789	13 759	5 032
Ryzyko spreadu	10 970	737	9 667	11 922	705
Ryzyko ogółem	13 026	8 202	13 479	17 046	8 066

Ogólny średni poziom ryzyka rynkowego portfeli handlowych w roku 2012 był o prawie 60% wyższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2011, w ujęciu kwotowym to ponad 5 mln zł, głównie jako wynik zwiększonych poziomów ekspozycji na zmianę spreadów w transakcjach dwuwalutowych (basis spreads) i pozycji na stopie procentowej w walucie krajowej oraz wyższej zmienności głównych czynników rynkowych. Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 17,04 mln zł, podczas gdy w 2011 roku był na poziomie 16,6 mln zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności, DMBH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów

Wartościowych w Warszawie (GPW) lub Centralnej Tabeli Ofert (CTO), kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Ekspozycja walutowa Grupy

Ekspozycję walutową Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

31.12.2012

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa	
EUR	3 752 504	5 418 512	3 984 868	2 178 249	140 611
USD	3 310 617	3 748 608	2 720 593	2 322 573	(39 971)
GBP	744 330	778 407	36 073	705	1 291
CHF	729 900	323 669	160 834	556 935	10 130
Pozostałe waluty	409 754	642 996	714 355	505 067	(23 954)
	8 947 105	10 912 192	7 616 723	5 563 529	88 107

31.12.2011

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych		Pozycja netto
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa	
EUR	5 778 996	5 919 359	14 295 578	14 116 412	38 803
USD	3 689 767	6 941 684	15 393 092	12 159 887	(18 712)
GBP	665 296	787 704	126 654	34	4 212
CHF	357 479	268 902	78 209	159 865	6 921
Pozostałe waluty	371 277	406 166	950 148	930 863	(15 604)
	10 862 815	14 323 815	30 843 681	27 367 061	15 620

RYZYO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności z wymogami prawnymi i regulacyjnymi.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym

- Rada Nadzorcza
  - Rada Nadzorcza zatwierdza opracowaną przez Zarząd strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A., uwzględniające występowanie ryzyka operacyjnego wynikającego z działalności Banku, a w szczególności ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym;

- Na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwo jego występowania, jego skutki i metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak też profil ryzyka operacyjnego, Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii;
- Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału.
- Zarząd Banku
  - Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie i efektywne funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Zarząd ustala politykę, zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym, obejmujące pełny zakres działalności Banku. Zarząd Banku, przy wsparciu powołanych Komitetów, podejmuje decyzje w zakresie planowania kapitałowego i monitorowania adekwatności kapitałowej oraz niezbędnych korekt, w celu usprawnienia systemów i procesów, w przypadku znaczących zmian poziomu ryzyka w działalności banku, czynników otoczenia gospodarczego lub zidentyfikowanych istotnych nieprawidłowości;
  - Zarząd Banku odpowiada za powoływanie struktur organizacyjnych Banku oraz za ich zmiany w celu dostosowania do strategii, profilu ryzyka oraz otoczenia rynkowego i regulacyjnego;
  - Zarząd Banku odpowiada za przygotowanie i przedstawianie Radzie Nadzorczej syntetycznych raportów dotyczących ryzyka operacyjnego;
  - Zarząd Banku zapewnia ujawnianie otoczeniu rynkowemu informacji umożliwiających dokonanie oceny podejścia Banku do zarządzania ryzykiem operacyjnym.
- Zarząd Banku wspierany jest w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym przez powołane Komitety oraz wyodrębnioną niezależną jednostkę, odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

Główne zasady i podejście Grupy do zarządzania ryzykiem operacyjnym (włączając identyfikację, pomiar, ograniczanie, kontrolę, monitorowanie i raportowanie ryzyka) opisane są w dokumencie „Zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.”, przyjętym i zaaprobowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym opisany jest w „Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz Procedurze samooceny”. Celem tej polityki jest zapewnienie spójnego i efektywnego procesu identyfikacji, kontroli, oceny, monitorowania, pomiaru i raportowania ryzyka operacyjnego oraz ogólnej skuteczności środowiska kontroli wewnętrznej w całej Grupie. Każdy główny segment biznesu oraz każdy podmiot Grupy Kapitałowej Banku musi wdrożyć i utrzymywać proces zarządzania ryzykiem operacyjnym zgodny z wymogami polityki.

Z uwagi na ograniczony apetyt na rezydualne ryzyko operacyjne, rodzina ryzyk operacyjnych (włączając ryzyko technologiczne i techniczne, outsourcingu, nadużyć/defraudacji, prania pieniędzy, bezpieczeństwa informacji, zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania), podatkowe i rachunkowe, produktu, modeli, kadrowe, braku zgodności, prawne, utraty reputacji itd.) zarządzana jest poprzez efektywne środowisko kontroli.

Proces zarządzania Ryzykiem Operacyjnym Grupy regulują następujące zasady:

- Wyższe Kierownictwo jest odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w oparciu o zasady Polityki Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym;
- Zarządzanie ryzykiem operacyjnym składa się z 6 kluczowych elementów:
  - identyfikacja ryzyka,
  - ograniczanie ryzyka,
  - samoocena,
  - monitorowanie,
  - pomiar,
  - raportowanie;

- Procesy identyfikacji ryzyka, samooceny, pomiaru, monitorowania oraz raportowania, w zasadniczych aspektach, są ujednolicone i ogólnie przyjęte we wszystkich jednostkach organizacyjnych;
- Procesy ograniczania ryzyka są określone dla każdej jednostki organizacyjnej i mogą być różne dla poszczególnych jednostek;
- Proces kalkulacji i raportowania regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego oraz raportowanie regulacyjne uregulowane są w Zarządzeniu „Procedura kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego według metody standardowej oraz raportowania danych o ryzyku operacyjnym”.

Proces samooceny umożliwia bieżącą identyfikację, kontrolę, ocenę, monitorowanie, pomiar i raportowanie oceny jakości procesów kontrolnych i potencjalnych zagrożeń. Dane na temat wpływu zdarzeń wiążących się z ryzykiem operacyjnym (strat) są zbierane i monitorowane regularnie od kilku lat.

Grupa zarządza ryzykiem operacyjnym przy użyciu różnych narzędzi i technik, w tym m.in. polityk, procedur, list kontrolnych, limitów, procesu samooceny, narzędzi kontroli bezpieczeństwa informacji, planów awaryjnych, automatyzacji i centralizacji procesów, ubezpieczeń, audytów.

Za zorganizowanie i efektywne funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach odpowiadają Zarządy spółek. Zarządy spółek zapewniają odpowiednie struktury organizacyjne oraz wdrożenie procedur i procesów adekwatnych do podejmowanego ryzyka operacyjnego. Rady Nadzorcze spółek sprawują nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz oceniają jego skuteczność i adekwatność. Spójność podejścia do standardów Polityki Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym oraz Procedury Samooceny jest zapewniana przez powołane do tego celu odpowiednie jednostki kontrolne w spółkach, przy wsparciu jednostek zarządzania ryzykiem Banku. Skuteczność zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach i w Banku jest audytowana i oceniana według takich samych standardów.

Pomiar ryzyka i mechanizmy kontroli

Procesy kontrolne wdrożone w Grupie służą ograniczaniu przyczyn wystąpienia negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków. Przykładowe mechanizmy kontrolne to: podział obowiązków, przestrzeganie polityki „Poznaj swojego klienta”, wymogi polityki regulującej obrót papierami wartościowymi przez pracowników.

Każda jednostka organizacyjna jest zobowiązana do opracowania właściwego systemu kontroli, współmiernego do poziomowi ponoszonego ryzyka operacyjnego i ryzyka innego typu, łącznie z odpowiednią dokumentacją procedur kontrolnych oraz stosownym szkoleniem personelu. Również na jednostkach organizacyjnych ciąży obowiązek oceny skali ryzyka, w tym ryzyka, które jest niedopuszczalne lub przekracza granice ryzyka, jakie dana jednostka może zaakceptować oraz ryzyka, dla którego należy określić działania niezbędne w celu jego ograniczenia lub transferu.

Dodatkowo okresowo dokonywana jest ocena adekwatności i skuteczności procesów kontrolnych, polegająca na weryfikowaniu adekwatności i efektywności kluczowych kontroli z częstotliwością dostosowaną do poziomu ryzyka i częstotliwości kontroli (proces samooceny) oraz badania dokonywane przez niezależny audyt wewnętrzny. W przypadku zidentyfikowania uchybień i obszarów nieakceptowalnego ryzyka, kierownictwo odpowiedzialne jest za opracowanie planu działań naprawczych. Realizacja planów naprawczych podlega niezależnemu monitorowaniu i kontroli.

W oparciu o standardy międzynarodowe, w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa przygotowuje plany kontynuacji procesów, zwane również CoB („Continuity of Business”). Potwierdzeniem ich jakości jest posiadanie przez Bank Handlowy w Warszawie S.A., akredytowanego przez UKAS (United Kingdom Accreditation Service) certyfikatu zgodności z normą BS 25 999.

Grupa zarządza ryzykiem braku zgodności, które rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, z uwzględnieniem regulacji międzynarodowych lub przepisów prawa innych państw, mających wpływ na działalność Grupy, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę standardów postępowania. Zgodność postępowania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi,

regulacjami korporacyjnymi, standardami etycznymi oraz standardami dobrych praktyk jest integralnym elementem obowiązków służbowych każdego pracownika Grupy. Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, opracowanie polityki zgodności i zapewnienie jej przestrzegania oraz podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności. Jednostką organizacyjną, która wspiera swoim działaniem Zarząd Banku, jednostki organizacyjne Banku oraz nadzoruje spółki zależne w zakresie zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, wewnętrznymi aktami normatywnymi, regulacjami i zasadami obowiązującymi w grupie kapitałowej Citigroup, jest Departament Monitoringu Zgodności. Funkcja monitoringu zgodności (Compliance), którą realizuje Departament Monitoringu Zgodności jest niezależną funkcją obejmującą: identyfikowanie, ocenę, monitorowanie, testowanie, raportowanie i doradztwo w zakresie określenia ryzyka braku zgodności oraz zapewnienia zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi, zasadami postępowania oraz standardami dobrych praktyk. Departament Monitoringu Zgodności jako jednostka koordynująca i monitorująca proces zapewnienia zgodności dokonuje corocznego przeglądu i oceny procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach realizacji Roczного Planu Zapewnienia Zgodności i przedkłada stosowne informacje Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

Grupa, na podstawie przepisów prawa może powierzyć podmiotom zewnętrznym wykonywanie w imieniu i na rzecz Grupy pośrednictwa w zakresie czynności bankowych na podstawie umowy agencyjnej oraz czynności faktycznych związanych z działalnością bankową (outsourcing). Decyzje o powierzeniu czynności związanych z działalnością bankową zastrzeżone są dla Zarządu Banku. Korzystanie z usług podmiotów zewnętrznych umożliwia większej liczbie klientów dostęp do informacji o oferowanych przez Grupę usługach i produktach oraz daje dostęp do nowych rozwiązań technologicznych. Grupa zamierza korzystać z możliwości powierzania czynności związanych z działalnością bankową szczególnie w obszarach dotyczących technologii informatycznej, a także w przypadkach, kiedy powierzenie takie jest uzasadnione potrzebami biznesowymi oraz nie zagraża bezpiecznej działalności Grupy. Ponieważ outsourcing wiąże się nie tylko z korzyściami, lecz także ze zwiększonym ryzykiem, na które narażona może być Grupa w zakresie prowadzonej działalności, Grupa podejmuje działania mające na celu ograniczenie tego rodzaju ryzyka, w szczególności poprzez zapewnienie przestrzegania przepisów prawa i regulacji wewnętrznych, efektywny system kontroli wewnętrznej, monitorowanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi, bezpieczeństwa przetwarzanych informacji oraz tajemnicy bankowej.

W zakresie ryzyka kadrowego monitorowane są wskaźniki rotacji pracowników, opinie pracowników oraz rynek wynagrodzeń i świadczeń. Jednym z ważnych elementów polityki kadrowej realizowanej w Grupie jest proces Przeglądu Talentów (Talent Inventory Review) odbywający się raz w roku. W procesie identyfikowane są krytyczne dla poszczególnych procesów osoby wraz z potencjalnymi zastępcami, przygotowywanymi poprzez cykl szkoleń i programów rozwojowych do potencjalnego objęcia kluczowego stanowiska. Dzięki temu procesowi Grupa jest w stanie zapewnić ciągłość obsady na kluczowych stanowiskach.

W celu redukcji narażenia na ryzyko operacyjne, Grupa korzysta z korporacyjnego programu ubezpieczeń. W myśl tego programu zdarzenia w wysokości powyżej określonej franszyzy redukcyjnej pokrywane są przez korporacyjny program ubezpieczeniowy.

Monitoring i raportowanie

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz wspierające go Komisje.

Raporty ryzyka operacyjnego, przedstawiane regularnie odpowiednim Komitetom i zawierają dane pozwalające na monitorowanie profilu ryzyka operacyjnego Banku, takie jak:

- wyniki audytów wewnętrznych i zewnętrznych,
- wyniki samooceny,
- wskaźniki ryzyka (KRI-Key Risk Indicators),
- zdarzenia ryzyka operacyjnego (straty operacyjne), także w porównaniu do przychodów według sprawozdawczości zarządczej (MPR), dla podstawowych jednostek biznesowych Banku,
- informacje o problemach kontrolnych oraz działaniach naprawczych,

- informacje dotyczące planów utrzymania ciągłości działalności i bezpieczeństwa informacji,
- wymogi kapitałowe,
- testy warunków skrajnych.

Gromadzenie danych o stratach operacyjnych odbywa się przy użyciu systemu pozwalającego na rejestrację informacji potrzebnych do analizy, raportowania zarządczego i regulacyjnego.

W ramach nadzoru skonsolidowanego, dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom, wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Testy warunków skrajnych

Testy warunków skrajnych dla Ryzyka Operacyjnego wykonywane są w trybie rocznym, z założeniem, iż ich częstotliwość może ulec zmianie w zależności od rezultatów regularnego monitorowania ryzyka operacyjnego.

Audyt

Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy są przedmiotem kontroli audytu wewnętrznego.

RYZIKO WYNIKU FINANSOWEGO

Ryzyko wyniku finansowego definiowane jest jako zmienność wyniku finansowego, której nie da się przypisać jednoznacznie do innych ryzyk, identyfikowanych przez Bank i pokrytych w ramach kalkulacji wymogu kapitałowego lub kapitału wewnętrznego.

Ryzykiem tym Grupa zarządza poprzez odpowiednie planowanie uwzględniające również niekorzystne scenariusze polityczno-gospodarcze dla kraju.

Grupa przeprowadza testy warunków skrajnych dla budżetu, które uwzględniają wpływ na rachunek zysków i strat wyników testów warunków skrajnych dla wszystkich ryzyk (rezerwy kredytowe, straty operacyjne, itp.) oraz wyniki testów warunków skrajnych dla przychodów Grupy.

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM

Zgodnie z obowiązującym w Polsce Prawem bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku kapitał własny Grupy wynosił 7,4 mld zł (31 grudnia 2011 roku: 6,4 mld zł), zaś kapitał regulacyjny uwzględniający pozycje i pomniejszenia określone przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) wynosił 5,0 mld zł (31 grudnia 2011 roku: 4,4 mld zł). Taki poziom kapitałów uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany przy wykorzystaniu do tego celu współczynnika adekwatności kapitałowej.

Od 2008 roku Grupa rozpoczęła proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Bank określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak: zyski Banku, oczekiwania Banku w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, jak również uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

podpisy Członków Zarządu

14.03.2013 roku ..... Data	Sławomir S. Sikora ..... Imię i nazwisko	Prezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
14.03.2013 roku ..... Data	Brendan Carney ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
14.03.2013 roku ..... Data	Robert Daniel Massey JR ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
14.03.2013 roku ..... Data	Misbah Ur-Rahman-Shah ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
14.03.2013 roku ..... Data	Witold Zieliński ..... Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Dyrektor Finansowy ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis
14.03.2013 roku ..... Data	Iwona Dudzińska ..... Imię i nazwisko	Członek Zarządu ..... Stanowisko/funkcja	..... Podpis